

702.627

DELAVRANCEA

IRINEL

COMEDIE IN III ACTE

BUCUREȘTI

EDITURA LIBRĂRIEI SOCEC & Co., SOC. ANONIMĂ

1912

UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI

Cota 102627

Inventar 345194

DE ACELAȘ AUTOR

SULTÂNICA

HAGI TUDOSE

PARAZIȚII

INTRE VIS ȘI VIAȚĂ

LINIȘTE

APUS DE SOARE, dramă în IV acte.

VIFORUL, dramă în IV acte.

LUCEAFĂRUL, dramă în V acte.

DELAVRANCEA

IRINEL

COMEDIE IN III ACTE

BUCUREȘTI

EDITURA LIBRĂRIEI SOCEC & Co., SOCIETATE ANONIMĂ

1912

1402627
345194

PC 104/ 111

B.C.U. Bucuresti

C345194

BOER TASE MIELUȘ *D-l Ioan Brezeanu*
IRINEL, fica lui Mieluș . . . *D-ra Agepsina Macri*
MITRICĂ, fiul lui Mieluș . . . *D-l V. Toneanu*
IORGU, nepotul lui Mieluș . . *D-l Tony Bulandra*
MAMA VUICA, chielăreasă . . *D-na Aristița Romanescu*
ION, servitor *D-l Mihalescu*

(Scena se petrece în București în 1875).

IRINEL .

IRINEL

ACTUL I

O casă bătrânească, albă ca laptele, învelită cu olane vechi. Un brâu gros desparte catul de sus de cel de jos. La catul de jos ochiuri dreptunghiulare cu grătii. Pridvor cu stâlpi de stejar, negri și lucioși de vreme, legați între ei cu drugi de fer. O scară coborând din pridvor dă în curtea cu troscot și cu flori galbene de păpădie. Un drum bătut în mijlocul curții. D'a stânga și d'a dreapta caselor zăbrele prin cari se văd pomi și viță. Aproape de scară un nuc uriaș la umbra căruia o masă și un scaun. Imprejurul lui o laviță rotundă. Pe masă Letopisețile publicate de Cogălniceanu. Un caet de scris și creioane. O porțiță din vie în curte.

SCENA I

IORGU, MAMA VUICA și mai târziu ION.
Iorgu, la masă, serie. Ostenit, din când în când tușește.

IORGU

De giaba, n'am odihnă . . . De trei ani, și mai ales estimp . . . Cald . . .

MAMA VUICA

Ingrijind de flori în pridvor, c'un vraf de chiei în brâu.

Iorgule, ai zis ceva?

IORGU

Eu? Nu.

MAMA VUICA

Mi se părù ...

IORGU

Ți se părù ...

MAMA VUICA

Ce Dumnezeu, doar n'am surzit!

IORGU

N'ai surzit ...

MAMA VUICA

Vorbiși ...

IORGU

Vorbii ...

MAMA VUICA

Ce vorbiși?

IORGU

Nimic. (Aparte). Și cu toate astea ei s'ar cădeà să-i spui ...

MAMA VUICA

Maică luminată!

Urmează câteva replici aparte.

IORGU

... ei care m'a crescut...

MAMA VUICA

Un băeat așa de bun...

IORGU

... care m'a scăldat...

MAMA VUICA

... așa de ascultător...

IORGU

... care m'a legănat...

MAMA VUICA

... așa de cuminte...

IORGU

... care m'a primenit...

MAMA VUICA

... să vorbească singur...

IORGU

... care mi-a povestit...

MAMA VUICA, își face cruce.

Doamne!

IORGU

... noaptea când adormiam...

MAMA VUICA

Ce să fie?

IORGU

... ca o mumă...

MAMA VUICA, se dă jos și s'apropie îngrijată.

De mult dă semne... Copilul maichii,
ce ai?

IORGU

Nimic!

MAMA VUICA

Ai plâns?

IORGU

Eu?... Niciodată!

MAMA VUICA, îl iea de mână.

Ai căldură.

IORGU

E cald...

MAMA VUICA

Mă frige...

IORGU

Arșița soarelui...

MAMA VUICA

Și mâinile, și capul... (Aparte). D'atâtea-ori l-am văzut cu ochii roșii și vorbind singur...

IORGU, aparte.

Mă gândii prea mult...

MAMA VUICA, aparte.

Nu 'i-e d'a bună...

IORGU, aparte.

O văzui... Ușoară ca un fulg...

MAMA VUICA, aparte.

De n'ar...

IORGU, aparte.

... albă și curată ca o porumbiță albă...

MAMA VUICA

A!

IORGU, aparte.

... veselă, iute, învârtindu-se într'un picior... rochia i se umflă ca rochița rându-nicii...

MAMA VUICA

Soarele arde... O dulceață... Un pahar cu apă rece ca gheața... Face bine... Vrei?

IORGU

Firește... Nu sunt turbat...

MAMA VUICA, făcând câțiva pași spre balcon.

Ioane! mă Ioane! (Ion apare în balcon). Fă de dulceață pentru conașu Iorgu... Ai auzit?

ION, întotdeauna c'un suris pe figură.

De care?

MAMA VUICA

De care, Iorgule?

IORGU

De care-a fi (Aparte). O! Irinel, te iubesc!

MAMA VUICA, lui Ion.

De prune verzi... Ce stai?

IORGU, tare.

Și nu se poate...

MAMA VUICA

Haide... Marși! (Ion se duce scărpinându-se în cap). Ce ziseși?

IORGU

Nimic.

MAMA VUICA

Iorgule, mamă, oi fi surzit?

IORGU, își continuă gândurile.

Da... da...

MAMA VUICA

M'au lăsat urechile și pace...

IORGU

De unde știi?

MAMA VUICA

Ce se știi?

IORGU

Că n'auzi.

MAMA VUICA, emoționată.

Te auz, te auz bine, copilul meu!... Când erai mic erai... Și-acum ești... (Iorgu își pleacă capul ostenit pe mama Vuica). Adineaori vorbeai singur... Prea citești mult...

IORGU, își reiă gândurile.

Frumoasă ca un basm...

MAMA VUICA

Cine?

IORGU

Ea!

MAMA VUICA

Care ea?

IORGU

Nebunii...

MAMA VUICA

De multe ori te-am văzut plâns... Și adineauri ai lăcrămat...

IORGU

Nu, nu, nu pot să plâng... Sunt acum 15 ani — eram mic — de când îmi muriră părinții, amândoi în acelaș an. Tata lăsă o avere frumoșică... Mulți erau la capul lui din cei cari nu-i călcaseră pragul... Printre ei și-un unchiu al meu, un om foarte bun, e'un singur eusur: perduse toată averea în cărți...

MAMA VUICA

Mi-aduc aminte... Bietul Androne!

IORGU

Am găsit în hârtiile tatii o sumedenie de polițe, d'ale lui, iscălite frumos, cu floare, dar neplătite... M'apropiai de catafalc încredințat că voi plânge cum nimeni nu mai plânsese... Casă părintească fără părinți!...

MAMA VUICA

Așa e, bunica maichii!

IORGU

Cineva mă luă de mână, mă sărută p'a-mândoi obrazii și'mi zise : „Iorgule neică, plângi Iorgule pe acela care nu se va mai întoarce!“ -- El! — Unchiul cu polițele. Ridicai capul și întâlneai atâtea perechi de ochi că... îmi fu rușine și nu plânsei... O! chielăreaso, e grozav lucru să-ți fie rușine ca să plângi când suferi!... Nu pot să plâng!

MAMA VUICA

Ciudat!... Nu poate să plângă! Și suferă... Bietul copil!... Dar ce ai?

IORGU

Nimic.

MAMA VUICA

Tânăr ești...

IORGU

Sunt...

MAMA VUICA

Avere ai...

IORGU

Slavă Domnului, mi-a întreit-o unchiul Mieluș.

MAMA VUICA

Carte? Tobă!

IORGU

Carte? Carte știe — ia, uite, ici — Cogălniceanu... Eu? Abia sunt la începutul ei..

MAMA VUICA

Frumos ești...

IORGU

Mă faci să râz... Ș'apoi ce e frumusețea?... Pe dinafară? Nu face două parale.

MAMA VUICA

Cu minte ești...

IORGU

Hî!

MAMA VUICA

Ce, nu?

IORGU

Așà ș'așà...

MAMA VUICA

Ce-ți lipsește?

IORGU

Tot!

MAMA VUICA

Zău că-mi fac cruce!

IORGU

Norocul meu e colea, în palmă, și nu pot să-l strâng...

MAMA VUICA

Ei!

Ion vine c'o tavă în brațe. Pe tavă un pahar cu apă, o farfuriuță și o linguriță de argint, — dar, fără dulceață.

ION

Coane Iorgule...

MAMA VUICA

Ce e asta?

ION

Dulceață.

MAMA VUICA

Cum, dulceață?

ION

Dulceață de prune verzi...

MAMA VUICA

Unde, dulceață, mă?

ION

În dulap... Borcanul cu prune verzi între vișine și caise... pe raftul întâiu...

MAMA VUICA

Și de ce n'ai adus?

ION, surâde,

Pentru-că...

MAMA VUICA

Pentru-ce?

ION

Să vezi, nașe...

MAMA VUICA, mai mult prefăcută.

Nașe, nenășe... Ticălosule... Pașolt!

ION, face la dreapta 'mprejur soldățește.

Bine, să mă duc...

MAMA VUICA

Să te duci...

ION

...și s'aduc...

MAMA VUICA

... și s'aduci...

ION

Ei, cum nașe?

MAMA VUICA

Iacă, bine... Iei boreanul cu prune, dintre vișine și caise, binișor să nu spargi cevașilea... Infigi lingurița în prune... mai adânc că e pentru Conu Iorgu... Inchizi ușile dulapului...

ION

Să le închiz... dar cu ce să le dăschiz?

MAMA VUICA

Cu cheia, nerodule!

ION

Care cheie?

MAMA VUICA

Cheia dulapului, diavole! (Se răpede la Ion. S'aud cheile sunând).

ION, surâzând.

Nașe!

MAMA VUICA

Ai dreptate... bată-te focul!... Intr'una
le uit...

ION

Da, nașe, da, dar întotdeauna le uiți la
D-ta...

MAMA VUICA

Nu care cum-va ați pofti să cotrobăiți...

ION, din balcon.

Eu?

MAMA VUICA

Să nu spargi cevașilea, că te-te-te... (Ion
dispare.)

IORGU, mai liniștit.

Maică! O!

MAMA VUICA

Bată-l purdalnicul!.. E, cum ți-e?

IORGU

Cum vrei să-mi fie?

MAMA VUICA

Adu mâna... Mai puțină căldură... Și
fruntea... Da, mai puțină...

IORGU, surâzând trist.

Ei, hei-hei!

MAMA VUICA

Da, da, când scrii și vorbești, zic: „cu cine vorbește Iorgu?“ Când citești și vorbești—și nu zici pe dinafară—zic: „Cu cine?“ Și neputând ști, iar îmi zic: „Maică precistă, n'o fi având vedenii? Ducă-s'ar în pustii!“ (Se închină, bolborosește și-i suflă în față).

IORGU, surâzând.

Ei, și d-ta... Ce-ți trece prin minte!

ION, scoborând scara și imitând pe mama Vuica.

Incet... să nu spargi cevașilea, că te-te-te... Nașe, am închis ușa biniișor... Coane Iorgu... (Îi dă dulceața).

MAMA VUICA,

vede o pată de dulceață pe ilieul lui Ion.

Asta ce e?

ION

Ilic... Mi l-a cumpărat boierul...

MAMA VUICA

Bine, bine... (Il pipăe) Să lipește... Nu vezi?

ION

O pată... Ai zice c'ar fi de dulceață...
Ei minunea dracului!

MAMA VUICA

Mă, tu ți-ai vârît nasul în dulceață!

ION

Să se facă eaca-ce, cine și-a vârît nasul...

MAMA VUICA

Dar, mâna?

ION, surâzând.

Mâna? Ca mâna, când luai pentru Conu Iorgu...

MAMA VUICA

Inghițiși o boabă...

ION, surîzând.

Nici două, nici trei... Iacă, na, uită-te...

Cască gura.

MAMA VUICA

Balaure! De nu te-aș fi botezat eu, ți-aș face morișcă în păr... Haiti! Iea tava... Și cu băgare de seamă să nu...

ION

... sparg cevașilea... (Iea tava și se duce)

IORGU

Ce ai cu el... un copil...

MAMA VUICA

Da, da, un copil... Dar vierul, dar nevasta vierului, dar bucătăreasa, dar fata din casă... Trebuie să-i strășnicească cineva... Altfel...

Sgomot în vie, hârliitori, fluere. Un câine latră. Se aude Mitrică cântând: „Pe deasupra casei mele...”

IORGU

Mitrică...

MAMA VUICA

Ca o vijelie...

IORGU

De la moși...

MAMA VUICA

Și vesel, vesel...

IORGU

Da' ce vesel!

Iorgu intră pe portiță încărcat cu hâriitori, fluere, urciorușe, baloane, muzici. Leagă baloanele de zăbrele. Celelalte jucării le pune pe masă.

SCENA II

MITRICĂ, IORGU ȘI MAMA VUICA

MITRICĂ, cam cu chief.

Baloanele le-am cumpărat dela un jidan. — „Hai să-mi faci aliș-veriș, așa să trăesc, dacă chișlig vr'o para chioară... Hai, fie... 45 de bani unul peste alta...” — Fluierile dela un mocan, și urciorușele dela un mitocan. — „Nu se poate, Musu, mai jos de 2 la 5 parale... niht... Face ca scatiu, ca privighetoarea, ca boul-bălții... mă înțelegi?... Mai jos nu-mi dă mâna”. — Și lume, lume, de nu mai încapea... Am fost la ponoramă... Batalia dela Sedan... O! săracii francezi!.. Ei cu chipiurile pe ceafă și prusienii cu chiverile pe urechi... Și vi-

țelul cu două capete, unul de vacă și altul de bivol... Desigur, un vițel cu doi tați...

MAMA VUICA

Doi tauri!

MITRICĂ

Un taur ș'un malac!

MAMA VUICA, rîzând.

S'ar putea?

MITRICĂ

De ce nu?... Ne-am dus la călușei... Ce bine-ți șade cu tulpanul alb...

MAMA VUICA, rîzând.

"Tă-te, să te bată!

MITRICĂ

Ce spuneam?... A, da!... Iorgule, n'ascuți?

IORGU

Cum de nu?... (Aparte). Ah!... d'astea îmi arde mie?

MITRICĂ

Și-am fost și la „doi frați întrupați sau
fînța cu două capete“...

MAMA VUICA

Ne-ai spus... La vițel...

MITRICĂ

Ce vițel?

MAMA VUICA, rîzând.

Vițelul cu două capete, cu doi tați, de...

MITRICĂ

Par'că'n moși numai viței ar fi cu două
tați! (Rîde). Asta'mi place!.. Nu, fînța cu
două capete e o minune, să te crucești...
Intru — adică intrăm — la odae. Acolò, ce să
văz?... Ce ești posomorît verișcane!

IORGU

Urmăresc istoria ta...

MITRICĂ

A! urmărești... Ghiciți ce-am văzut? Să
vezi și să nu crezi... Un om cu două capete,

cu două mâini și două picioare... Și vițelul
avea patru...

IORGU

Ar fi fost de mirare ca vițelul să aibă două
și omul patru...

MITRICĂ

Două capete... unul blond și cârlionțat de
femeie... ș'altul...?

MAMA VUICA

De vițel!

MITRICĂ

Nu!

MAMA VUICA

De găscă!

MITRICĂ

Nu... Altul de bărbat, mon cher, cu barbă,
cu mustăți...

MAMA VUICA

Ce glumești?

MITRICĂ

Am înghietat!

MAMA VUICA

Vai de mine!

MITRICĂ

Capul de femeie să tot fi fost de 19 ani, cel de bărbat de 40...

MAMA VUICA

Să știi că s'au lipit pe urmă... Săracii!

MITRICĂ

Femeea vorbeà românește ca 'n Jicniță și el rusește.

MAMA VUICA

Vai!

MITRICĂ

Zic ei: — „Știi carte, M-elle?“ — „Da, a fost la școală cu dumnealui. Și la aceleași foile eu citeam rumunești și dumnealui rusești“ — „Ei, cum, asta?“ — „Dela Dumnezeule“ — El: — „Gospodi po milo... gospodi...“

IORGU, surâzând trist.

Au avut doi tați...

MAMA VUICA

Un taur și-un malac!

MITRICĂ

Crezi că m'am lăsat? Ași, nu! I-am pipăit. Ea... (arată la sân) cu două cât toate zilele! El, de loc... Uf! cald!... Ce verde e nucul nostru! (Iea un urcioruș). Ca privighetoarea! (Pune mâna pe o hârâitoare și o învârtește). O hârâitoare cu patru limbi...

MAMA VUICA

Și ai vorbit, tu, cu ea?

IORGU

Eu cu ea...

MAMA VUICA

Și 'i-ai pipăit tu pe ei?

IORGU

Eu pe ei...

MAMA VUICA

Și erau lipiți?

MITRICĂ

Ca mâinile tale de trupul tău... Și ea, când am pipăit-o: — „Ah! nu, că mă ghidili!“

IORGU

Mitrică, ești cam roșu...

MITRICĂ, răsând.

.. Ca la moși... Hainile-astea... îți vin bine...
Unde le-ai făcut?... Și pe urmă ne-am dus
la Iliat, pe iarbă verde, la umbra unui teiu...
Și mănâncă, mănâncă la mititei și clondire
cu pelin... Erà una...

MAMA VUICA

Cu două capete!

IORGU

Mitrică, șade rău... mama Vuica...

MITRICĂ

Chelăreaso, haiti!

Mama Vuica, pleacă răsând. Mitrică o petrece
până la scară învârtind hârâitoarea.

SCENA III

MITRICĂ și IORGU

MITRICĂ

Erà una...

IORGU, aparte.

Uf!...

MITRICĂ

O brună, cu părul blond, și niște ochi până la urechi... Pe tata l-ai văzut?

IORGU

Nu.

MITRICĂ

Eram tolăniți pe iarbă, și ea lângă mine... Intinse paharul; mânecutele i se-adunară în cot... Mă plec să-i torn și panc cu buzele de o mână albă și rumenă ca cireașa pârguită, și parfumată, parfumată... î-î-î!... O sărut... Ea râse... „Mai toarnă de...“ O mai sărut... pe furiș, să nu mă vază ăilalți, deși nu mai vedeau... Scurt, îmi spuse că bărbat-său e la Karlsbad... Și astăzi „randez-vous“!... De-ar veni tata... Imi trebuie ceva poli...

IORGU

Mulți?

MITRICĂ

Patru.

IORGU

Ține.

MITRICĂ

S'a făcut 27... Să trec examenul întâiu,

al doilea și al treilea, și-ți plătesc până într'o para... Tu, te-ai înseris la barou ?

IORGU

Negustor de cuvinte ?

MITRICĂ

De ce ai învățat Dreptul ?

IORGU

Nu știu... Sunt pasionat de istorie...

MITRICĂ

Negustor de haine vechi...

IORGU

Singurul mijloc d'a trăi veacuri într'un an...

MITRICĂ

Eu, să trăiesc într'o noapte cât trăești tu într'un an de veacuri și fără să învăț istoria... Nu'ți spusei cum o cheamă ? Florica, o brună cu părul blond... Fundez Roma, și din victorie în victorie... până cade imperiul roman...

IORGU

Ți! ei!

MITRICĂ

Ce ? Adică ție, nu-ți plac femeile ?

IORGU

Nu sunt curajos, dar nici poltron... În fața unui revolver întins nu tremur... Ochii lumii mă-înfloară... Dar, când vorbesc c'o femeie frumoasă... Ah! femeile, femeile! Ele nu vorbesc ca noi, nu privesc ca noi, nu se mișcă ca noi... Cuvântul lor e cald și amețitor...

MITRICĂ

Ei, de ce nu te-îmbeți?

IORGU

De unde știi că nu sunt beat?... Unei femei i-ajunge tinerețea și dășteptăciunea... Drept-drept?... Eu prefer dășteptăciunea frumuseții...

MITRICĂ

Ei, am să mă cule cu spiritul ei...

IORGU

Frumusețea? Femea pe dinafară. Inteli-
gența? Femea pe dinăuntru.

MITRICĂ, rîzînd.

Eu să încep pe dinafară, și dacă n'oi...

IORGU

O frumusețe prostănacă, un farmec mort.
O urîță care te taie cu privirea, se aseamănă
cu o carte...

MITRICĂ

Iar carte!

IORGU

... ale cărei scoarțe proaste ascund un
coprins fermecător... Femei urîte nu există...

MITRICĂ, rîzînd.

Ei taci!

IORGU

... ci numai femei, femei bătrâne și fe-
mei proaste... Ba chiar pe cele bătrâne le
întineresc spiritul lor diabolic...

MITRICĂ, rîzând.

Insoară-te cu soacră-ta...

IORGU

Tu trebuie să fii din aceia cari reduc omenirea la două formule: nebuni și sănătoși la minte; una coprinzând pe cei cari ieau visul drept realitate și alta pe cei cari tăgăduesc realității orice păticeică de vis... Nu, o! nu, câți oameni atâtea tipuri, atâtea lumi, atâtea probleme. Și dacă e ceva care să asemene pe oameni între ei e tocmai ceea ce nu-i deosebește de restul animalelor: a mânca, a dormi, a umblă...

MITRICĂ, rîzând.

A...

IORGU

Da, da... A se-înmulți... Iacă de ce îmi vine să rîz de mulțumirea părinților când văd că ochii copiilor lor seamănă cu ochii lor, fără a se întrebă dacă prin acele sticle albastre și drăgălașe vor pătrunde aceleași impresii și se vor resfrînge aceleași imagini... Mă iartă, clina copilărească a filosofiei a fost pururea patima capetelor slabe și — mai ales —

a oamenilor fără acțiune... Sunt un timid care...

MITRICĂ

Care ?

IORGU

... iubește !

MITRICĂ

Pe cine ?

IORGU

O femeie...

MITRICĂ, rîzînd.

N'o fi un bărbat!

IORGU

... ideală...

MITRICĂ

Cum ai zis ?

IORGU

I-de-a-lă!

MITRICĂ

Nu e-xis-tă!

IORGU

Una care însunează pe toate femeile în

toate calitățile lor... Și naivă ca prima femeie...

MITRICĂ

Aia nu prea a fost naivă...

IORGU

Dășteaptă ca o poemă de Musset...

MITRICĂ

Ca Namouna...

IORGU

Frumoasă ca un vis...

MITRICĂ

Nu visez...

IORGU

Vie ca o flacără...

MITRICĂ

Nu te jocă cu focul...

S'aude venind boer Mieluș. Mitrică să repede la masă. Iea Letopisețele d'a îndoasele și să face că citește.

SCENA IV

BOER TASE MIELUȘ, IORGU și MITRICĂ.

Boer Mieluș cu părul alb, drept și retezat ca al unui muscal; ras și c'o barbuță ca un cosor; mustățile în sus; ochielari rotunzi; redingotă neagră; pantaloni albi; o pălărie enormă de panama; un țigaret—pe care nu-l slăbește din mână — lung și gros, c'o țigare, din care trage din când în când și aruncă fumul cu un sunet nearticulat de: „afu — apuf.“ S'aude un câine bucurându-se.

BOER MIELUȘ, la primele cuvinte nu se vede.

Mă, Mahmahoane, mă... mă dulăul tatii, apuf, păzești viea? Să nu s'aproprie țipenie de om! (Vine spre Iorgu și Mitrică). Apuf, afu, ce mai faceți, craidonilor? Eu fusei pe la bina... E bine să te vază cei ce te slujesc...

IORGU

Sărut mâna, unchiule.

BOER MIELUȘ

Tu, ăla de colò... Mă rog, mă rog... datoria... Haide, ștregarule!

Intinde mâna să i-o sărute

MITRICĂ

Citese, boerule...

BOER MIELUȘ, răsând

Citești?

MITRICĂ, încurcat.

O operă neperitoare... (Aparte lui Iorgu) Cum dracu îi zice?... O operă mare... scrisă cu caturi... Istoria externă a dreptului roman...

BOER MIELUȘ

Mă rog, mă rog, să văz... Să văz, afu, și eu minunea asta...

Iea Letopisețele și începe să răsă.

MITRICĂ

Ei, ce râzi?

BOER MIELUȘ, răsând.

Uită-te, nepoate, uită-te... să vezi cum citește, cu caturile în jos...

MITRICĂ

Să mă erți, boer Mieluș, că n'o țineam așa...

BOER MIELUȘ

Ba așa, toată ziuica — apuf — (Râde) Aaamă

student! De patru ani, student! Barim, în ghimnaziu te lăsa repetent și te treceam eu la Septembrie, și tot, afu, treceai... Acum, la facultate, repetent, nu... Mă rog, mă rog, ... ca să te trec tot eu... Catalog, nu, — absent, nu, — examen, nu... Ui'te mă, la văru tău... licența gata... tobă de carte...

MITRICĂ

Ei, și eu?

BOER MIELUȘ, răsând.

Afu — și tu?

MITRICĂ

La Octomvrie, în șir, examenile și licența.
O carte p'așă (Arată un lat de mână) de groasă...
Dedicată: „maicii mele, eternă amintire“...

BOER MIELUȘ

Biata roposată!

MITRICĂ

... „părintelui meu, eternă recunoștință“ ...

BOER MIELUȘ

Mulțumim! — apuf.

MITRICĂ

... „vărului meu Iorgu eternă amicitie“ ...
și sorei mele Irinel...

IORGU, *aparte*.

Irinel!

BOER MIELUȘ, *râzând*.

Și lui Fidel?

MITRICĂ

D'aia e rău să-învețe omul...

BOER MIELUȘ

S'ar putea, Iorgule, ce'ndrugă el?

IORGU

Cum de nu, unchiule.

BOER MIELUȘ

Care va să zică să poate... ai?

MITRICĂ

Să plătesc eu inscripțiile, s'apoi...

BOER MIELUȘ

De patru ori le-am plătit până acum...

MITRICĂ

A! să prescriu, să perimă, ca ori-ce drept neexercitat, de aceea romanii ziceau : „aut caesar aut nihil“ ... Răsfoiește legile celor 12 table, și vei găsi maxima străbunilor noștri transformată în lege, tăicuțule...

BOER MIELUȘ

Care va să zică (Rîde) iar...

Face din degete ca și cum ar plăti.

MITRICĂ

Ce, iar?

BOER MIELUȘ

Să le plătim...

MITRICĂ

Bis dat qui cito dat...

BOER MIELUȘ, lui Iorgu.

E latinește?

IORGU

Vezi bine...

BOER MIELUȘ

Știe ceva, ștregarul! —apuf—Ei, cât face?

MITRICĂ

D'o cam dată, o sută de lei. (Boier Mieluş scoate cinci poli.) Mă duc, mă repez, sbor în braţele ei...

BOER MIELUŞ

Ale cui?

MITRICĂ

Ale... ale inscripţiei...

BOER MIELUŞ, lui Iorgu.

Aşa să zice?

IORGU, surâzând.

La figurat...

BOER MIELUŞ

Fie — apuf — şi'n braţele ei...

MITRICĂ

Cu bine, boer Mieluş... La revedere, Iorgule! Am destul pentru primul examen... Şi sunt bine preparat! (Ese)

SCENA V

BOER MIELUȘ și IORGU

BOER MIELUȘ

Ștregar, dar bun baeat . . . apuf . . . Ce, nu?

IORGU

Buun!

BOER MIELUȘ

Așà de leneș? Cui să fi semănat? — Î! Și eu la carte n'am fost a brumă, dar — afu — am lasat-o, nu m'am ținut de ea. Or Stan, or căpitan . . . M'am ținut de negoț . . . Așa apucasem de la tată-meu, Dumnezeu să-l erte! . . . Cu blănuri, cu tutunuri, mi-a mers bine . . . Și-am strâns și lor și ție, afu . . . Și-ți zidiî casele din Dobroteasa, prăvăliile dela sfântu Ionică, și — afu — magaziile dela moara lui Gusi . . . Și iacă așa . . . m'a dăruit D-zeu cu trei copii, în loc de doi, și e bine . . . Ce te uiți în jos?

IORGU

Nu, nene Mieluș . . . Iți mulțumesc.

BOER MIELUȘ

Apuf . . . N'ai de ce băete . . . Noi strân-

gem pentru alții, și voi iar pentru alții veți strânge... Pentru copii și pentru — Doamne ferește — nepoții voștri...

IORGU

Sărut mâna...

BOER MIELUȘ

Aba, Iorgule, baete... Un teanc de hârtii, băgate într'un plic galben, într'un sipet, din scrinul meu, — adu-mi-l... Cum intri, la dreapta, deschizi și bagi mâna până'n fund... apuf...

IORGU

Nu mai decât...

Iorgu sue scara și dispare.

BOER MIELUȘ

Să te văz... Ce baeat! ce baeat! par'c'ar fi o fată mare!.. Seamănă sor-mi... Dumnezeu — afu—s'o erte. (Tare) Chielăreaso, Chie-lă-rea-so! (Bate'n palme.)

Mama Vuica ese în pridvor

SCENA VI

BOER MIELUȘ, MAMA VUICA și mai târziu ION

MAMA VUICA

Ce e la poruncă, boer Mieluș?

BOER MIELUȘ

Nu vezi ce căldură?

MAMA VUICA, să coboară.

Cald, boer Mieluș...

BOER MIELUȘ

E...?

MAMA VUICA

O dulceață!

BOER MIELUȘ

Două...

MAMA VUICA

Pentru?

BOER MIELUȘ

Iorgu...

MAMA VUICA

Iorgu luă...

BOER MIELUȘ

Nu face nimic... Două bățai strică...
afu... Indată, că ne topim...

MAMA VUICA, vrând să se ducă.

Indată...

BOER MIELUȘ

Nu, mai stai... Ș'o cafea turcească...
cu caimac...

MAMA VUICA, dând să plece.

Presărată cu mărgelile, să le-înșiri p'un fir
de ibrișim...

BOER MIELUȘ

Nu, mai stai... Călimara și condeiu...

MAMA VUICA

Prea bine...

BOER MIELUȘ

Mă rog, mă rog, mai stai...

MAMA VUICA

Iacă stau...

BOER MIELUȘ

Atât... apuf... Repede... Plesnesc de
căldură.

MAMA VUICA

Acușica. (Se repede la scară și bate în palme)
Mă, Ioane!

Ion ese în pridvor.

ION

Porunciți.

MAMA VUICA

Fă de grab de două...

ION

Prune verzi, caise, vișine, lămae...

MAMA VUICA

Ce-o fi.

ION

Două din fiecare...

MAMA VUICA

Cum din fiecare... Două... caise...

ION

Două caise?

MAMA VUICA

Două dulceți, câte două la dulceață...
 Cheia nătângule... (I-aruncă cheia).
 Mama Vuica ese pe portiță.

SCENA VII

BOER MIELUȘ, IORGU, ceva mai târziu MAMA
 VUICA și ION.
 Iorgu coboară scara c'un plic galben în mână.

BOER MIELUȘ

Așă, neică... Eu am întreit-o, tu s'o împătrești, apuf.

IORGU

Ce să-împătrese, nene Mieluș?

BOER MIELUȘ

Averea...

IORGU

Care avere?

BOER MIELUȘ

A ta... afu...

IORGU, întristat.

Iar, nene?

BOER MIELUȘ

Iar, neică... Sunt doi ani — merge pe-al treilea — de când împliniși 21 de ani, la Înălțarea — afu — Domnului... Și ți-oi fi zis, pe nemințite, de 100 de ori până acum: „mă băete, socotelile epitropii...” Și tu mi-ai răspuns: „Ți! Până n'oi luà licența...” E, licența, ai luat-o, — 23 de ani ai împlinit... Așà e?

IORGU, plecând ochii în jos.

Așà e...

BOER MIELUȘ, grav.

Mă rog, mă rog... E și viață și moarte... Ce mă, nu e-așà?

IORGU

Nu, nene Mieluș...

BOER MIELUȘ

Ei comedia — afu — dracului! Un copil care nu vreà să iasă dela epitropie... Asta nu mi-a mai — apuf — dat de ochi... Eu sunt bătrân, mă, copilul tatii... Slavă Domnului că vă văzui mărișori... D'acum încolo viața

e de dăruială, anii se găsesec în drum... Să mărit pe Irinel și...

IORGU

S'o măriți?

BOER MIELUȘ

Ai?

IORGU

Da, da... (Aparte) Uf!

BOER MIELUȘ

Și pe urmă... să 'nchiz ochii liniștit...
Ion vine din grădină.

ION, cu tava de dulceață.

Săru'mâna... Asta pentru boeru mare și
asta pentru conu Iorgu... Bună, boerule!
(Plescăe din gură).

BOER MIELUȘ, surâzând.

De unde știi?

ION

Nu e de nașa? Ce face dumneaei rău?

BOER MIELUȘ

Apa ca vioara... Și rece, rece, de'ți înghiață omușorul, afu...

Mama Vuica coboară cu cafeaua din pridvor.

MAMA VUICA

Să ertați... n'am prea înnemerit-o...

BOER MIELUȘ

E, e, și dumneata!

MAMA VUICA

Zău așa!

BOER MIELUȘ, soarbe și râde.

Afu, e mai bună ca oricând...

MAMA VUICA

Boer Mieluș toot boer Mieluș!

Ion și mama Vuica es.

BOER MIELUȘ

Vuica, de treabă femeie! apuf... Are și ea slăbiciunea ei... De câteori face cafea d'atâtea ori face pe delicata... apuf... — „N'am nemerit-o d'ast-dată.“ (Râde) Și se te ferească Dumnezeu să zici c'asă e... „Nu prea

ar fi feartă sau preà ar fi fiartă...“ că —
afu — (Râde) vai de Ion! Toată ziua îl bom-
bonește... „Iar ai cotrobăit la borcanele cu
dulceață!“ — Și el zice: „Poi cheia nu e la
dumneata? Ei, cum?“ — „Cum? Și mai răs-
punzi? — Afu — Doar n’oi zice și tu că ca-
feaua n’a fost feartă!... Taci!“ — „Eacă
tac.“ — „Ai tăcut?“ — „Hî, hî!“

Iorgu numărând banii în buzunar și e absorbit
de gânduri.

IORGU, emoționat.

Nu vine... Fără soț...

BOER MIELUȘ

Iorgule, acu, la ale noastre...

IORGU

Nu suntem la ale noastre ?

BOER MIELUȘ

Mă rog, mă rog, nu! Eu am doi copii: un
băeat și-o fată, pe Irinel—apuf—un înger...

IORGU, cu admirație.

Un înger, nene Mieluș!

BOER MIELUȘ

Nu zic mai mult...

IORGU, cu entuziasm.

Zi, nene, zi cât de mult!

BOER MIELUȘ

Știu c'o iubești ca p'o soră...

IORGU, aparte.

Ei, ca p'o soră!

BOER MIELUȘ

... că ea pe tine a deschis ochii... Și tu...
cu ea te-ai—afu—jucat... Mă rog, mă rog,
dar am ș'un diavol de băeat... N'am ce zice,
bun, afu...

IORGU

Buun...

BOER MIELUȘ

... Că și pe el îl iubești, dar nu ca pe
Irinel...

IORGU

Ca p'un frate... Nu ca pe Irinel!

BOER MIELUȘ

Și lu Mitrică nu i-a venit încă mîntea...
Mîntea să închiz ochii și-a dat — afu — iama
prin ce-am adunat...

IORGU

Ferească Dumnezeu, nene Mieluș!

BOER MIELUȘ

Să ferească, dar cîte are el pe cap...
Ei, mîntea să — apuf — și... fiut... Partea
dreaptă a ta n'aș vrea să rămîie d'avalma cu
a lui... Mă-înțelegi?... (Iea plicul galben).
Acî sunt socotelile ipitropiei tale... Să luăm
număr cu număr, an cu an, lună cu lună, zi
cu zi... și de le găsești bune și nu te-am
înșelat — apuf...

IORGU

Ce vorbă!

BOER MIELUȘ

De ce nu? Adică nu s'ar putea? D'aș fi
fost eu un altfel de unchiu, cum sunt mai
toți unchii cari ipitropisese pe nepoții lor...
De ce, nu?

IORGU

Unchiule, cu ce-am greșit eu d-tale...

BOER MIELUȘ

Tu, mie? apuf... (Rîde).

IORGU

... ca să mă gonești din casă?

BOER MIELUȘ

Da stai neică cât ai vrea, apuf... Ce, plângi?... Ochii roșii?... Vin' o încoa... Ești un agiamiu! (Îl sărută și-l mângâie).

IORGU, emoționat.

Fără mamă, fără tată... și fără unchiu? Nimeni pe lume?

BOER MIELUȘ, înduioșat.

Uite, uite, uite... Imi vine să rîz... (Rîde). Nu știi ce bine e să rîzi când ești bătrân... afu...

SCENA VII

IORGU, BOER MIELUȘ și ION

ION, din pridvor.

Boerule, vine!

BOER MIELUȘ

Cine, mă? Și răsufală... Ce focului ai?

ION

Îți spui că vine! C'o madamă... E'n căpul
răzorului...

BOER MIELUȘ

Irinel?

IORGU, aparte,

Ah! cum mi s'a luminat sufletul!

BOER MIELUȘ

Și nu mi-a spus, mânca-o-ar tata! (Iea plicul
și-l bagă în buzunar). Iorgule, o să vorbim...

Se duce repede și dispăre prin balcon.

SCENA VIII

IORGU, ION și MAMA VUICA

IORGU

Ori unde întore ochii numai pe ea o văz.

ION, din pridvor.

O scrisoare.

Iorgu tresare.

IORGU

Bine, pune-o pe masă. (Ion se duce). A început fără să prinz de veste și când am prins, eram prizonier...

ION, ese în pridvor.

Un domn întreabă de dumneata.

IORGU

Eh, spune-i c'am plecat de două zile... (Ion se duce). Uf!... În toate nopțile adorm cu ea în gând, ș'o mângăi stângaciu și ea mă mângâe ușurel și cald...

ION, ese în pridvor.

Coconița zice...

Iorgu, tresare.

IORGU

Iar tu?... Care coconiță?

ION

Domnișoara, de... zice c'o să plecați, nu știu unde, și mi-a zis să-ți scutur o perechie

de haine... Care? Ale cenuşii, ale castanii,
ale bleo cu dungi albe, ale cu ridingota...
Care?

IORGU

Care ți-o plăcea!

ION

Ali bleo îi place domnişoarei...

IORGU

Bine... Uf!

ION, se întoarce dela uşe.

Dacă o zice domnişoara că ale cu ridingotă?

IORGU

Scutură-le pe câteşipatru, şi lasă-mă în pace!
(Ion dispăre). Mă zăpăci dobitocu ăsta... Sunt
ca un măr la marginea drumului... Toată
lumea îi rupe florile, toată lumea îi scutură
roadele, toată lumea îl tae, şi-l ciopleşte!

Mama Vuica, apare în pridvor.

MAMA VUICA

Maică?...

IORGU, tresărind.

Ce poștești ?

MAMA VUICA

Da, ce tresăriși?

IORGU

Ei și dumneata, mă strigi așa, fără veste...

MAMA VUICA

Altădată am să-ți dau de veste când te-oi striga... (aparte). Cum să spariè!... Maică, mă trimese Ion...

IORGU

Ah ! Ion !

MAMA VUICA

Îți scutură hainele... Să te 'ntreb pe care pălărie să ți-o perie ?

IORGU, cu necaz.

P'amândouă... Câte și trele...

MAMA VUICA

Și pe giobenu ?

IORGU, exasperat.

Pe toate! Și p'a castanie, și p'a neagră, și jobenul, și p'a moale!.. Și să le perie până i-oi zice eu dăstul! (Mama Vuica se duce) Ah! timiditatea!.. Eram în clasa întâia de liceu... Îl auz pe profesorul de franțuzește, — gros și roșu-conabiu: — „U! boilor, că eu sunt tatăl vostru!“ Și când se resti la mine — „Educație, pedagogie, sistem nou! Ochii 'n sus!“ — ridicaiu capul, întâlnești niște ochi pedagogicești, mi se'nclăștară fălcile, și din lecția cea mai bine preparată, m'aleseiu cu un zero la catalog. Asemenea frică, mă prinz, că toată lumea o înțelege... Nu crez însă că la toți frica e la fel. Unii se gândesc la nuia, alții la urechi, prea puțini la premiu, și, cei mai mulți la repetenție. Unora le svâcnește inima, altora li se împiedică răsuflarea, — câtorva, sângele la cap, — la puțini, amețală... Mie nu-mi pasă nici de bătae, nici de premiu, nici de notă... Simțiam doi ochi pironindu-mă drept în dreptul ochilor mei... Și eră dăstul!.. Uf! Pedagogia fu născocită pentru unii profesori neghiobi — există — și pentru unii școlari ideali cari nu există... O! timiditate!.. De ce nu iau eu socotelile

tutelei, și de ce-am rămas în casele acestea albe ca laptele, mai ales noaptea pe lună?..
Îmi plac casele? Da. Iubesc pe unchiul meu care mi-a întreit averea? Da. Mi-e rușine ca, ajuns vârstnic, să-i cer socoteala, ca și cum m'aș îndoi de cinstea lui? Da!.. Astea să fie cauza?.. Mai e ceva... Mai e cineva! Acest cineva pe câți ștregari nu strânge de pe drumuri, pe câți timizi nu-i ametește, pe câți negustori nu-i face poeți, pe câți filosofi nu-i scoate din fire, suflând în sistemele lor ca 'n niște pânze de păiajen!.. E nespus de fermecător acest „cineva“ al meu care mă face să rămâiu supt tutelă când au trecut, de mult, 24 de ore, după ce am împlinit 21 de ani și am un venit, numai dela bani, de 15.000 de lei anual!.. Oh! femeile, femeile, ce-or fi având el cu timizii și cu filosofii!.. Eh! am să-i mărturisesc!.. Cui? Unchiului meu? Imposibil... Lui?... Drept creștin ortodox, să admită, el, căsătorie cu deslegare domnească?.. Vară cu văr?.. Imposibil!.. Chielăresei? O femeie simplă și credincioasă și de credință?.. A! nu!.. Vărului meu? Un ștregar! Da'ar face vr'o indiscreție? Brrr!.. Ei? Lui Irinel?.. Lui Irinel!.. O!

timiditatea în gradul acesta este una din formele nebunii!.. De ce n'alergaiu înaintea ei?.. Oh! Irinel, Irinel, cum te iubesc! (Să duce la masă și-și trânteste capul pe cărți, mototolind câteva foi în mână). Așa am fost făcut, eu, să scriu tot ce-mi trece prin cap și să nu spui nimic oamenilor...

Irinel vine încet în privdor. E cu rochiă de pension, albă și cu bobite negre; șorțul negru i se încheie la spate. Scoboară, că nu se-aude, treptele scării.
S'apropie de Iorgu.

SCENA IX

IRINEL și IORGU

IRINEL, voind să-l sperie.

Ce faci, Iorgule?

IORGU, sculându-se repede.

Scriu, unchiule!.. A! tu... d-ta erai?

IRINEL, făcând o reverență.

E-e-eu!

IORGU, în extaz.

Ești d-ta? Ești tu?

IRINEL, veselă.

Eu, întreagă-întreguliță.

IORGU

M'ai speriat... Mi se bate inima!

IRINEL, răsând.

O! ce văr fricos!.. Aida! Una, două, trei...
Să-aruncă în brațele lui și-l sărută.

IORGU, aparte.

Îmi dă curaj... O, cât curaj mi-ar trebui!

IRINEL

Ce ziseși?

IORGU

Am zis ceva?

IRINEL

Ce palid și turbure ești!

IORGU

O să-mi treacă... Am scris... Toată
noaptea m'am gândit...

IRINEL

La ce te-ai gândit?

IORGU

Câte nu mi-au trecut prin minte! Secături! Ba nu...

IRINEL

Spune-mi și mie, la ce să gândească verișori drăguți de 23 de ani?

IORGU

Verii?... Ah!..

IRINEL, muștrător.

Iorgule!

IORGU, blajin.

Irinel?

IRINEL

Ce dulce sună „Irinel“ pe buzele tale!

IORGU

Pe buzele mele?

IRINEL

Firește... O, de câtva timp ești... Nu știu cum... (Râde) Ca un vinovat prins asupra faptului...

IORGU

Asupra faptului?... Care fapt?

IRINEL

Eu, știu?

IORGU

Nici eu...

IRINEL

Și cam de mult... (Râde) Și din ce în ce mai vinovat! Ca Macbeth, ți-ai veis somnul...

IORGU

Numai astnoapte...

IRINEL, îl mângâie pe păr.

Ai venit târziu... Te-ai culcat târziu...

IORGU

La 9 ore m'am trântit în pat...

IRINEL, c'o viclenie de copil.

Spune, tu, lui Irinel... surioarei tale...

IORGU, aparte.

Și ea, tot soră? (Tare) Așa e când te...

Am trecut licența... N'am nimic... (Aparte)
Curaj!

IRINEL

Să te odihnești...

IORGU

Bine, dar... aș vrea altceva...

IRINEL

Ce, altceva?

IORGU, încurcat.

Irinel... câteva zile și vom pleca la Slă-
nic... Ai să fii așa de fericită ca și 'n anii
treceți?

IRINEL, privește drept fără să se uite la ceva.

Î...

IORGU

Irinel, abiă veniși dela pension și ți s'a
urît?

Irinel după o clipă de tăcere e veselă-veselă.

IRINEL

Tu nu știi ce scrisoare mi-a arătat amica
mea? A, n'o cunoști... Marie Pamfilu...

Numai eu am citit-o... (Râde) și cu altă fată... (Râde) și cu sora ei (Râde) și-mi pare c'a arătat-o și altora...

Râde, bate în palme și se învârtește într'un picior.

IORGU

Bine a făcut Marie... Taina e un fier roșu în sufletul omului...

IRINEL, râde.

Ii scrie tremurând de niște stele, două numai, care ard și vorbesc... Cum să arză stelele de care e vorba? Ce, sunt cărbuni?

IORGU, uitându-se în ochii lui Irinel.

O, cărbuni sunt, Irinel!

IRINEL, râzând.

Cum să vorbească stelele? Nu pricep...

IORGU, nervos o iea de mâni.

Sunt stele care vorbesc!

IRINEL, râzând.

Prea multă licență, d-le licențiat!

IORGU, intimidat.

A, prea multă?

Irinel râde și se învârtește într'un picior.

IRINEL

Nu . . . Am glumit . . . (Tristă). Ș'apoi . . .
Ghiață . . . topire . . . mânăstire . . . sinucide-
dere . . . marmură . . . litere de foc . . . Ah!
pauvre Marie! Mi-e milă de ea! De câte ori
n'o ieau de gât, și ne sărutăm, ne sărutăm,
și plângem . . .

IORGU, își pune mâna la ochi.

Săraca Marie!

IRINEL

A! te trec lacrămile?

IORGU

Nu! . . . Imi fuse milă . . .

IRINEL

O cunoști?

IORGU

O cunosc . . .

IRINEL

A?

IORGU

... deși n'am văzut-o...

IRINEL, repede.

Trebue să știi, Iorgule, că'mi citește regulat, în fie-ce Luni, câte-o scrisoare pe care se văd urmele crețe ale unor lacrimi mari... Abia mă stăpânesc ca să nu bufnesc de răs de „stelele gemene care-l ard și-i vorbesc“, și trebue neapărat să plâng — și, să mă crezi, că plâng din toată inima... *Pauvre Marie!*

IORGU

Cum plângi când abia-ți stăpânești răsul?

Irinel bate din palme, se învârtește, apoi îi dă șuvițele de păr de pe frunte într'o parte.

IRINEL

Recunoaște și tu *qu'il manque de style ou de sincérité*... În fie-ce scrisoare: stele, stele gemene, ard, vorbesc... (Râde). Tu, ai scri asemenea bazaconii?

IRINEL

IORGU

Eu? Nu...

IRINEL

De ce?

IORGU

N'aş aveà curaj...

IRINEL

A, nu... E altcevà supt fruntea asta...

IORGU

Ei, n'are stil, n'are stil... Ce, stilul e iubirea?

IRINEL

Iubirea are stilul ei...

IORGU

Ba nu!

IRINEL

Ba da!

IORGU

Să mai gândeşte cinevà la stil?

IRINEL

Fără să se gândească . . .

IORGU

Așa e!

IRINEL

Ș'apoi, — Doamne eartă-mă — eu crez că lacrămile de pe rânduri sunt stropi de apă . . .
Bagi mâna în apă și scuturi d'asupra . . .

IORGU

De unde știi?

IRINEL

Am citit un proces celebru și-am făcut experiență . . . Cercam să scriu cuiva . . . (Râde)
Ție de exemplu . . .

IORGU

Mie?

IRINEL

Dar cui?.. O! (Râde) Am împrumutat fraze d'ale lui — le știu pe dinafară — mi-am scuturat degetele muiate d'asupra, și-a eșit întocmai . . .

IORGU, uluit.

N'am primit-o . . .

IRINEL

Nu ți-am trimes-o... (Râde) Mi-ar fi fost rușine... de stilul apucat al acelu domnișor...

IORGU

Un om care iubește nu poate să alerge la asemenea mijloace...

IRINEL

Care iubește!

IORGU

Dacă n'ar iubi la ce i-ar scri?

IRINEL

Ca s'o înșele!

IORGU

S'o înșele?

IRINEL

Vezi? Asta e cu putință!.. Marie, bogată... Marie, frumoasă... Marie, ei-hei...

IORGU, revoltat.

Dar e un monstru!

IRINEL

C'un stil de băcan...

IORGU

Desonorează pe toți câți au curaj să-și mărturisească dragostea...

IRINEL

De ce pe toți?

IORGU

... și pe cei cari nu au curaj...

IRINEL

Dac'or fi...

IORGU, hotărît.

Sunt, firește că sunt!

IRINEL

De unde știi?

IORGU, emoționat.

De unde știu? Ah! Irinel!

IRINEL, râzând.

E, tu cum i-ai scri?

IORGU

Eu? Nu i-aș scri...

IRINEL, rîzînd.

Ei, cum i-ai spune?

IORGU

I-aş spune că te... Nu, nu i-aş spune...

IRINEL, rîzînd.

Atunci, de unde ar şti?

IORGU, emoţionat.

Iubirea — adevărata iubire — se prevede, se presimte, se vede şi se simte! N'are nevoie nici de peţitori, nici de scrisori, nici de declaraţiuni!

IRINEL

Eşti nostim... Un semn, un gest, o vorbă, una singură...

IORGU, exaltat.

Iubirea mea este... ar fi mai mare decât mine... Eu aş fi coprins în ea, că n'ar pătrunde nimic până la mine dacă n'ar trece prin ea... Ar fi puterea d'a atrage şi d'a respinge: ar atrage numai obiectul adorat ş'ar respinge rămăşiţa lumii! Ea ar şti, fără nici o vorbă, căci ar fi fericirea mea predestinată!

IRINEL

A!... Bine, bine!... Dar o femeie... o fată tânără... e și ea om ca toți oamenii... are doi ochi negri, albaștri...

IORGU

Albaștri!

IRINEL

... sau verzi, — are două mâini, are o talie, are doi obraji, are un păr negru, castaniu ori blond...

IORGU

Blond!

IRINEL

... și are multe pe care le au toate femeile... nișică sau multă vanitate... Ș'ar vrea să afle... ar fi curioasă... Oricât de puțină vanitate ar avea n'ai putea pătrunde la ea fără să-i — cum să zic? — fără să-i — să zic — măgulești această vanitate...

IORGU, iea de mâini pe Irinel.

Aș lua-o de mâini... așa! M'aș uita drept în dreptul ochilor ei... așa! Ș'aș pogorî ochii în jos... așa!

IRINEL, mirată.

A!

IORGU

Și-aș tăceà!

IRINEL, pe gânduri.

Și tăcerea aceasta ar fi șoapta...

IORGU

Ar fi eterna și misterioasa șoaptă a lumii,
și-a lui, și-a ei, și-a lor!

IRINEL

Tăcere... ar fi... Și... toată viața ai tă-
ceà?

IORGU, entuziasmat.

De câte-ori ar intrà pe ușe ca o lumină,
aș prinde-o de mâini, aș sărutà-o pe ochii
ei albaștri ca cerul, pe obrazii ei ca mărul
domnesc, pe părul ei ușor, blond și auriu ca
palele de nori din revărsatul zorilor! Și
după ce aș privi-o așa, ca un profet în ex-
taz... (tușește) i-aș murmurà — ca să nu auză
lumea — cuvinte de iubire (tușește) ca un creș-
tin credincios când se roagă în pustiu covâr-
șit de mărirea și de slava lui Dumnezeu!

IRINEL

Și ce căldură ai!

IORGU

Trecătoare...

IRINEL

Și tușești... Cam de mult...

IORGU

N'am băgat de seamă.

IRINEL

De mai bine de un an de zile...

IORGU pe gânduri.

De când... Știu eu de când?

IRINEL

Iorgule, nu ești cuminte... Ți poruncesc...

IORGU, cu oare care veselie.

Da, să-mi poruncești!

IRINEL

... Ți poruncesc ca de azi într'o săptămână să nu mai tușești! Iea candel, codeină, chinină, înghite o farmacie întreagă... Nu mai citi, nu mai scri, nu te mai gândi... Și, Duminica viitoare—cea din urmă zi de școală din

viața mea—când oi veni acasă, să nu mai auz
nici atâtica... Am dreptul să-ți poruncesc,
cum îmi porunceai tu ca să mă duci'n cărcă...
Ții minte?

IORGU

Da, Irinel.

IRINEL

O! și ce bine erà! Nu'i așa?

IORGU, înveselindu-se.

Erà așa de bine!

IRINEL

Cu rochia pân' la genunchi și cu picioa-
rele goale... Și strigam, mângâindu-te pe
bărbie... „Di! calule! di, pe răzor până 'n
fund!“.

IORGU, surâzând.

Și dădeai din picioare...

IRINEL

Ce neroadă! Mi se părea că e supt mine
un pony... Bietul pony!.. Gonià până cădea
de osteneală...

IORGU, râzând.

S'acuma aş gonî!

IRINEL, îl iea de mâini.

Zău! O! que ce serait drôle! să mă' văz
aşă de mare în spinarea ta! (Râde) O! Iorgule!
Iorgule!

IORGU

Irinel, buna mea Irinel!

Se sărută. În vremea aceasta vin din priydor, unul
după altul, Boer Mieluş, Mitrică, Mama Vuica, abia
ţinându-se de răs şi arătându-i cu degetul.

SCENA X

BOER MIELUŞ, IRINEL, IORGU, MITRICĂ şi
MAMA VUICA

BOER MIELUŞ, cu ţigaretul în mână.

Ce vă cântam eu? .. Ca nişte fraţi!... Apuf...

Iorgu tresare, Irinel surâde.

IORGU, zăpăcit.

Ne-aduserăm aminte din... din copilăria
lui Irinel...

BOER MIELUŞ

Tu erai cal și ea... măgar... O! măgărușul taichii! (O sărută) Ocolei curtea și via... (Râde) Apuf... Parcă-o auz: „lasă, tată, lasă, că n'am ostenit... apuf... (Râde) „Bine, bine, tu, nu, — dar calu?“ — „Nici calul că i-am dat fân, orz, și friptură“ (Râde) — „Mă, Irinel, mă, să nu-l dăhăulezi!“ — „Nu-l dălălălesc“. (Râd cu toții) Și Iorgu fugea de-i sfârâiau picioarele, ferindu-se de toate moșoroaele ca un cal năvălaș... Afu. (Râd cu toții). Uite, mă, Mitrică, așa să iubești pe sor'ta, ca Iorgu...

MITRICĂ

Ca Iorgu, boerule, — zău, ca Iorgu... Nu ca Iorgu, Irinel?

IRINEL, rîzând.

Ba da...

MAMA VUICA

Ca Iorgu, ca mine...

BOER MIELUŞ

Ca mama Vuica, ca Iorgu... Nu e-așa, Iorgule, tată?

IORGU

Ca dumneata, unchiule...

BOER MIELUȘ

Ca mine, firește... afu... Și să fiți în viața voastră ca frații, (Iorgu tresare) cum am fost eu cu sor-mea, Dumnezeu s'o erte!.. Și se vă iubiți, că fără iubire nimic nu e temeinic... apuf...

MITRICĂ, rîzînd.

Cum să nu iubesc!

BOER MIELUȘ

Mă rog, mă rog, nu vorbesc de iubirile tale, ștregarule... Ascultă colea... (Ridică mâna dreaptă cu degetele resfirate) Sunt cinci?

MITRICĂ

Sunt... e?

BOER MIELUȘ

Toate țin unele cu altele, orice-ai vreă să faci, că toate sunt la o mână lăsate de Dumnezeu bunul, ca niște frați, ca să ție...

MITRICĂ

... unele cu altele...

BOER MIELUȘ

E, e... Nu cum o luaseși la început...

MITRICĂ, bufnind de rîs.

Eeeu ?

BOER MIELUȘ

Tuuu!.. afu... Și, ia, adu, aci, recipisa...

MITRICĂ

Ce recipisă ?

BOER MIELUȘ

Pe cum că ai plătit... apuf... zii pe nume...

MITRICĂ

Inscripțiile...

BOER MIELUȘ

E-e !

MITRICĂ, scoate o scrisoare.

Eacăt'o...

BOER MIELUȘ

S'o văz...

MITRICĂ

S'o citești d-ta? (Ride) Atât ar mai lipsi . .
Ce zici, Iorgule?

IORGU

Ce să zic? Unchiul vrea . . .

BOER MIELUȘ,
cu o autoritate care nu-l prinde.

Vreau!

IORGU

. . . să i-o arăți . . . arată-i-o . . .

MITRICĂ

Ei taci! . . Alergai într'un suflet la ea . . .

BOER MIELUȘ

Mă rog, mă rog, care ea?

MITRICĂ

Universitatea, de . . . Mă sui la catul al
doilea, bat la ușe, ese o servitoare . . .

BOER MIELUȘ

Cum, servitoare?

MITRICĂ, rîzând.

Ei, nu... am vrut să zic, un servitor... Și'mi dete scrisoarea asta dela... secretar. Și'mi scrie: „Dragă Mitrică, eartă-mă dacă nu mă „vei găsi acasă... Să nu crezi că e cea din „urmă zi... Mai sunt zile... Iacă și mâine, „la 10 ore noaptea... (Aparte) Haiti! prea am făcut pe deșteptu...

BOER MIELUȘ

Mă rog, mă rog, acasă?

MITRICĂ

Ei, și d-ta... Secretarul așa zice univ-
sității...

BOER MIELUȘ

Apuf... dar la 10 ore noaptea?

MITRICĂ

Noaptea, firește... Noaptea lucrează mai bine... Și-acum toți ștregarii se reped, care mai de care „inscripția... inscripția...“ Și bietul secretar e nevoit să lucreze noaptea, până târziu... Dar și noi... îl plătim... Ei, trebuie, trebuie... Ne mai ajută și el la o bilă... la câte și mai câte... (Ride).

IORGU,

cu letopisețile în mână și scârbit.

Ih!

BOER MIELUȘ

Va să zică ?

MITRICĂ, rîzând.

Măine seară, la 10 ore, voi fi ... țanc!
acolo...

BOER MIELUȘ, cu autoritate.

Să fi! afu...

MITRICĂ

Lasă pe mine... De noi fi... să nu-mi
zici pe nume...

BOER MIELUȘ,

iea mâinile copiilor într'ale sale și le ține împreunate.

BOER MIELUȘ

Biine!... Și când n'oi mai fi să vă iubiți
cum vă iubiți acuma, ca niște frați dreți
și buni...

IRINEL

Tată...

IORGU, trist.

Unchiule...

MAMA VUICA, își șterge ochii.

Se vor iubi... Cuuunoaște mama și pe Irinel
și pe Iorgu...

ACTUL II

O odae prin geamurile căreia se vede pridvorul. O sobă la mijlocul peretelui din stânga. Intre sobă și primul plan o masă cu hârtii, cărți, călimară, condee și toc. In fund, dupe sobă, o intrare. In partea dreaptă două uși. Mai multe scaune. Un pat. Pe perețele de lângă pat un covor c'un cal alb și c'un arap. Pe pereții albi o litografie reprezentând mânăstirile dela muntele Athos. Portretul Domnitorului Carol și-al Doamnei Elizabeta.

SCENA I

IORGU,

la masă, slab, cu cearcăne vinete în jurul ochilor.

IORGU

Ce-mi folosește... Cine să citească? La urma urmelor, descriu, fără să vreau, ipocrisia extraordinară a timidului inocent... De i-aș citi o singură foaie, ar află cât sufer și cât sper!.. (Rupe mai multe foi și le aruncă pe

jos) Sunt de prisos... Noaptea rînduesc lumea cum îmi place mie... În întuneric... grădina, — Irinel, — mă auziam, — o auziam... Cocoșii cântau... Eu, lungit cu fața 'n sus, cu ochii deschiși... Asudasem de curajul din scena închipuită... — „Irinel, vrei să mergem în grădină?“ — „Nu, merci“ — „*Trebue să ne plimbăm!*“ Înțelesese că aveam să-i dăstăinuesc ceva grav. Asemenea curaj impune. Plouă de vărsă. Fulgerile, ca niște șerpi de lumină, o clipă, în perdelele mele. — „Irinel, vino cu mine! Nu vezi ce zi frumoasă?“ — „Nu, merci!“ — „Cu neputință... trebue să mergi! Am să-ți spui ceva...“ — „Ce?“ Și mă pironi cu ochii... Atâta lumină cine să rabde? Mă uitai în jos. Frica mă revoltă. Ridicaiu capul. — „Trebue să vii!“ În viața mea nu poruncisem nimănui. Ei, îi poruncii! — Intuneric besnă. Plouă mereu. Mă întorsei la perete. Strânsei ochii. O luai de mână și-i spusei ceea ce i-astunsesem de doi ani. — „Irinel, te iubesc! Tu, mă iubești? De ce taci? Vrei să plec?...“ — „Ah! nu, rămâi!“ — Și ne-am îmbrățișat, și s'a sfârșit! — Doamne, ce curaj are omul care iubește! — Ah! nădușeala se răci pe mine când mă gândii că scena aveà să se

petreacă întocmai. Frica mă înghieță în plapomă... Adormii încet, încetinel, învârtind prin minte:— „Irinel... vrei să ne plimbăm? — „Nu, merți“ -- „Ba da, trebuie!..“ A! De n'aș fi vorbit prin vis!.. (Se scoală și se duce la sobă). De nu m'ar fi auzit cineva... Ușile suptiri!.. In somn, omul nu mai e stăpân pe dânsul... Doamne! Doamne! (Se lasă pe socul sobei și-și iea capul în mâini).

SCENA II

IORGU și ION

ION,

intră pe ușa din stânga și nu vede pe Iorgu.

Conu Iorgu nu e aici... Ce de hârtii pe jos, par'c'ar fi nins pe dușumea... Să nu le vază mama nașe că mă iea mama focului... Toată ziulica din leneșule nu m'ar mai scoate... (Imită pe mama Vuica) — „O, bată-te urgia, procleste, să te bată!“ (Adună hârtioarele).

IORGU

Tu ești Ioane?

ION

Eu coane. Da, d-ta, aci fuseși?

IORGU

Unde ai dormit astnoapte ?

ION

Unde dorm, totdeauna, vara ...

IORGU, cu grijă.

Colea, în balcon ... Acî, aproape ...

ION, surâzând.

Da, coane ... Acî, aproape, că nu ne desparte decât geamlâcul ...

IORGU

Numai geamlâcul ... Și de ce zâmbești ?

ION

Zâmbesc ? ... Așa mi-e felul meu, coane ... că, nașea, îmi zice uneori ... „Ce te scremi așa, bă ?” Și mă uit în oglindă ... și par'că zâmbesc ...

IORGU

După miezul nopții n'ai auzit ...

ION

Ba, am auzit ...

IORGU, repede.

Ce-ai auzit ?

ION

Plouà de vărsà ... și eu mă făcusem mitiitel, într'un colț; colac, ca un câine; genuchii la cap și pălmile la călcâie...

IORGU

Și, n'ai mai auzit altceva ?

ION, surâzând.

Ba da, coane...

IORGU, aspru.

De ce surâzi ?

ION

Așà mi-e felul meu ... că mama nașe zice ...

IORGU

Lasă pe mama nașe... Ce-ai mai auzit ?

ION, surâzând.

Pisicile, ale dracului, la o nuntă împărătească în podul caselor!... Și miorlăiau, și

miorlăian, să ridice acoperișul... Și ploua,
ploua de turna cu cofa...

IORGU, aparte.

Ce-o fi de răs? Hî!... (Către Ion) Plouà,
plouà... Răspunde la ce te-întreb... Pe la
boer Mieluș... pe la nașea... nimic?

ION, surâzând.

Ca ce să fi fost?

IORGU, mânios.

Ei, și nu te mai screme așa!

ION, surâzând cu frică.

Ai?

IORGU

N'au gemut... n'au visat...?

ION

Or fi visat... știi eu...?

IORGU

Nu știi, ai?

ION

De loc.

IORGU

Da, da... Dar în poală ce ai?

ION

Niște hărtioare de pe jos...

IORGU

Să le văz!

ION

Cum de nu... poftim...

IORGU, aparte.

Pe fiecare petec e un petec din durerea mea! (Către Ion) Le-ai citit?

ION

Dacă nu știu carte...

IORGU

Așa e... Și cin' ți-a zis să le aduni?

ION

Mama nașe.

IORGU

Mama nașe?... Mă spionează!

Mama Vuica intră gata pe deretecat.

SCENA III

MAMA VUICA, IORGU, ȘI ION

MAMA VUICA

Acì mi-ai fost, Ioane?

ION

Acilea... Nu mi-ai zis d-ta să fac curățenie că mă mănâncă...

MAMA VUICA

Să nu te mănânce ceafa, că te scarpin!
 Il ia de șort; se uită; nu care cumva ar fi vr'o pată de dulceață?

ION

A, nu, nu e...

MAMA VUICA

Cafeaua cu lapte a conului Iorgu...

IORGU, aparte.

Iute fi făcù de drum... (Mamii Vuichii). Nu, azi nu ieau cafea cu lapte...

ION, oprindu-se în uşe.

Neagră?

IORGU

Nici neagră...

MAMA VUICA

Maică, nimic?... Cu stomacul gol?...
Scrii, scrii, într'una... Şi te gândeşti...
Ş'adormi târziu... Astnoapte am auzit...

IORGU

Astnoapte?

MAMA VUICA

Cântau cocoşii a doua oară...

IORGU

Spune'mi, ce-ai auzit?

MAMA VUICA

Ai adormit despre ziuă...

IORGU, apăsător.

Ce-ai auzit?

MAMA VUICA

Ce s'auz?

IORGU

Ziseși că...

MAMA VUICA

Ce zisei, mamă?

IORGU

Ce, sunt nebun?

MAMA VUICA

Să te ferească, Născătoarea!

Iși face cruce.

IORGU

Dac'ar putea!

MAMA VUICA

Iorgule... ai slăbit... Nu mai dormi, nu ți tihnește mâncarea, citești și scrii de cu ziua până noaptea... Spune, mami, ce scrii?

IORGU, aspru.

Te roade să afli... știu...

MAMA VUICA, mirată.

Ce știi?

IORGU, luând câteva peticele dupe masă.

Eacă ce scriu... (Citește la întâmplare)...

„Viața e o povară“ ... „dincolo de țăr-
muri...“ (Mama Vuica îl ascultă cu uimire)...
„pronunță hotărârea ta“ ... „în împărăția
vecinică a binelui“ ... „mai ușoară ca lu-
mina“ (Râzând dureros.) Acum ești mulțumită?

MAMA VUICA, uimită.

Tu scrii astea?

IORGU, apăsător.

Da, eu scriu astea!

MAMA VUICA, trecând-o la lacrimi.

Tu?... Și ce cuminte erai!

IORGU, rânjind.

Eram... Și numai sunt?

MAMA VUICA

Ba da... Dar vorbele alea fără șir... Ei,
nu dormi!... Ast' noapte par'că te-apăsă o
peatră de moară... Gemeai năbușit... Am
deschis ușa...

IORGU, spionând-o.

Și, de ce-ai deschis ușa?

MAMA VUICA

Ca s'ascult...

IORGU

Și-ai ascultat?

MAMA VUICA

Da... Strigai ca din fundul unui beciu:
„trebuie, trebuie să vii!“

IORGU, cu spaimă.

A! să nu spui nimăru!

MAMA VUICA, mirată.

Ce să spui?

IORGU

Ce-ai auzit!

MAMA VUICA

Dar n'am auzit nimica...

IORGU, ironic.

N'oi fi auzit! (Aparte) Toți ai casei știu...

MAMA VUICA, cu milă.

Să te odihnești, copilul mamei... c'o să
vie Irinel...

IORGU

Irinel ?

MAMA VUICA

Ei da... Ce te uiți așa ?

IORGU

Cum mă uit ?

MAMA VUICA

Cu niște ochi că par'că mi-ai sfredeli țeasta!

IORGU, hotărit.

Mamă Vuico, degeaba te-ascunzi!

MAMA VUICA, plângând.

Oh ! culcă-te !

IORGU

Știi tot!

MAMA VUICA

Culcă-te! Culcă-te! (Plânge) Oh! mare păcat!

IORGU, desnădăjduit. Tușește.

Ai dreptate, mare păcat! (sprijinindu-se de Mama Vuica) Diseară am să dorm... Să nu mă mai gândesc... Dac'aș putea!... Viața este un chin între datorie și pasiune! Da-

toria? Mă jertfesc pe mine... Iubirea? Jertfesc pe ceilalți... Cum s'o nemeresc ca să vă scap și pe voi și pe noi?

MAMA VUICA, isbucnește în plâns.

O! Doamne! Doamne! (Aparte) Ce are, Doamne, ce are?

S'aude venind cineva din pridvor.

IORGU

Nici-o vorbă! Ai auzit? Nici-o vorbă!

MAMA VUICA

Măăă uit la tine, șiii-mi plânge inima...

SCENA IV

MITRICĂ, IORGU, MAMA VUICA și mai târziu
BOER MIELUȘ.

MITRICĂ,

intrând repede pe ușa dinspre pridvor.

D'o săptămână gonesc ca un copoiu... Și în fiecare zi câte o scrisoare: „nu este astăzi singura zi... Mă eartă, sunt grăbită... mâine la 3“. Și astăzi: „la 10“. Credeam. In sfârșit! La ora 10, antemeridian, o voi

găsi. Ași! Iar scrisoare: „o soră bolnavă — es cu noaptea-în cap... Dar nu e astăzi singura zi...” N'a fost! Au fost șapte, șapte! Ah! Iorgule, sunt amorezat de ființa subtilă care îmi scapă printre degete!.. Ori tu nu ascuți?... Ferice de tine că habar n'ai de femei!

IORGU

Da, bătrân, la 23 de ani!

MAMA VUICA

Și ce intrași ca vântul?

IORGU

O! mamă Vuico, amorezat de-o femeie subtilă!

MAMA VUICA

O fi cu două capete?

MITRICĂ

Atât ar mai lipsi! Să aibă două... și eu să n'am parte de nici unul...

IORGU

Ce-ți pasă, și mâine e zi!

MITRICĂ

Și dacă m'oi alege iar c'o scrisoare ?

IORGU

O uiți și pace ! (Aparte) O uită ... ah !

MITRICĂ, râzând.

Aș uita-o dar ... nici o dată ?

IORGU, pe gânduri.

Niciodată ... Niciodată ...

MITRICĂ

Imi vine să plâng!

IORGU, pe gânduri. Tușește.

Ce ușor plângi când nu ai de ce!

Mama Vuica se apleacă și adună de pe jos bucățelele
de hârtie. Vâră vre-o câteva în buzunar.

IORGU

Ce-aduni?.. Adu-le încoa ...

Le ia și le îndeasă în buzunar.

MITRICĂ

Ce-îndeși în buzunar?

IORGU

Nebunii...

MITRICĂ

Versuri?

IORGU

Ași!

MITRICĂ

O! cum aş cânta-o pe subtila dacă Apolon
mi-ar împrumutà lira lui de aur!

MAMA VUICA, mirată.

Ce ai face cu lira?

MITRICĂ

Toată ziua i-aş cântà!

MAMA VUICA, speriată.

Maică!.. Culcă-te Mitrică, somnul face
bine! (Aparte) Amândoi?

Se-aude Boer Mieluş; intră, în redingotă, cu pantaloni albi de dril frumos căleţi; aruncă pălăria pe pat. Să descheie la redingotă; scoate mănuşile cenuşii; trage dintr'o țigare stinsă.

BOER MIELUȘ

Așà, apuf... Bătrânețea... Am ostenit...
Cald... Și scările dela pridvor repezi și eu
le suii repede...

Iorgu îi sărută mâna

MAMA VUICA

Iea-le și d-ta mai oblu...

BOER MIELUȘ

Nu mă lasă, afu, firea... (Lui Mitrică).
Și tu?... Fă-ți datoria...

Ii întinde mâna.

MITRICĂ, supărat.

Lasă-mă, Boer Mieluș...

MAMA VUICA, aparte.

Boer Mieluș? Iar îl ciupește... Lira...

BOER MIELUȘ

Mă rog, mă rog, afu, făți datoria, zic...

MITRICĂ

Datoria, datoria... dar cu ce?

BOER MIELUȘ

Cum, cu ce?

MITRICĂ

Nu e săptămâna de când mi-ai dat 5 poli...

BOER MIELUȘ

Ei...

MITRICĂ

Cum, ei? De șapte zile, aleargă, ba la 10 noaptea, ba la 2 ziua, ba la 5, ba la 7, și nu e...

BOER MIELUȘ

Ce nu e?

MITRICĂ, zâmbind.

Ea, — cine să nu fie?

BOER MIELUȘ

Apuf... Care ea?

MITRICĂ, râzând.

Recipisa, Boer Mieluș...

BOER MIELUȘ

Și n'ai plătit...

MITRICĂ

Inscripțiile ?

BOER MIELUȘ

Ei da ...

MITRICĂ

Nu ... Și mâine ...

MAMA VUICA, surâzând.

La 10 dimineața ...

MITRICĂ

... iar aleargă ...

BOER MIELUȘ, râzând.

Știi și d-ta, chielăreaso?

MAMA VUICA

Da, ce ne tocă până-acum ... (Mitrică îi face semne să nu-l dea de gol). Dacă i-ar împrumutà o liră de aur ar ...

MITRICĂ, continuând semnele.

Aș plăti inscripțiile ...

BOER MIELUȘ

Și ce te strâmbi așa?

MITRICĂ

Ca omul la nevoe...

BOER MIELUȘ, surâzând.

Bine, bine, să-ți dau... Dar mâine...

MITRICĂ, vesel.

La 10, antemeridian, țanc, acolo! Și-i plătesc până într'o para... Ce mai am cu ce-mi mai dai d-ta... dar, după ce...

BOER MIELUȘ

După ce?

MITRICĂ, râzând.

... îmi va tăea recipisa din registru...
O! și e un registru frumos, frumos, de-ți iea ochii...

BOER MIELUȘ, vesel.

Ce vorbești, mă?... afu...

MITRICĂ, râzând.

Zău, tatică, să mă crezi... De l-ai vedeà...
d-ta cât ești de... d-ta... i-ai plăti o in-
scriptie!

IORGU, întoarcă capul cu scârbă.

Ah!

BOER MIELUȘ

A, uitai să vă spui ce auzii — fără să vreau — la Biserică. Vorbiau Iordan Barbă-Roșie, bogasierul, cu alde boier Ghiță Țipirig — Ghica cum își zice el — ... Când colo..? S'a dus... apuf... Praful și puzderia s'au ales...

MAMA VUICA

Ce s'a dus, boierule?

IORGU

De cine s'ales?

BOER MIELUȘ

De casa lor...

MAMA VUICA

D'a lui Barbă-Roșie?

IORGU

D'a lui Țipirig?

BOIER MIELUȘ

Nu! afu... D'a porumbeilor cu nunta
'n paște... Radu Stroe (Iorgu tresare. Ii pică
cartea din mână) și Bălășica Stroe...

IORGU

Radu și Bălășica?

MAMA VUICA

Taci că mor!

Mitrică râde neconștient.

BOIER MIELUȘ

Văr cu vară...

IORGU

Și ce-are a face?

MAMA VUICA

Î-î-î-î!

BOIER MIELUȘ

Ai cu romanțurile...

IORGU

Se iubiau!

MAMA VUICA

Î-î!

BOIER MIELUȘ

Ai cu pricina știută...

IORGU

Se adorau!

MAMA VUICA

Î-î!

BOIER MIELUȘ

Ai cu sticla pisată...

IORGU

Se...

MAMA VUICA

Î-î!

BOIER MIELUȘ,

arătând portretul Domnitorului Carol.

Că făcură pe bietul Vodă să le dea carte
Domnească de deslegare... Ce să facă și el
cu pricina știută, afu...

IORGU, abătut.

E de necrezut!

BOER MIELUȘ, uitându-se la Iorgu.

Au băgat hârtie la tribunal... Divorțează!

MAMA VUICA

Ei, îți place? Î-î!

IORGU, îngălbenește și tremură.

O! ce nefericiți!

BOER MIELUȘ

Ea l-a prins pe el cu ocaua mică și, mi se pare, că și el pe ea...

MAMA VUICA,

din întâmplare uitându-se la Iorgu.

Ei, d'aia mi-ai fost?

IORGU, tresărind.

Cine?

MAMA VUICA

Radu...

BOER MIELUȘ, sentențios.

Ia ascultați, coleà, la mine — om bătrân — apuf. Cu bătrânii se duuc obiceiurile sfinte! Eu știu așa, că biserica oprește nunta în-

tre vară și văr! Că cine se ridică împotriva bisericii, împotriva lor se ridică! Și de aceea Radu și Bălășica s'a făcut — afu — de răs la nuntă și de ocară la despărțenie!

IORGU

Și se iubiau!

BOER MIELUȘ, cam aspru.

Nu se poate nepoate!

IORGU

Nu se poate, Iorgule! Înțelegi? Nu se poate!

ȚCade p'un scaun. Boer Mieluș, Mama Vuica și Mitrică se reped la Iorgu.

MITRICĂ

Ce ai Iorgule? Nu te simți bine?

MAMA VUICA

N'a dormit ast'noapte toată nopticica, dragostea bunichii!

BOER MIELUȘ, îl iea d'o mână.

Asta să fie?... Du-te de trage un pui de

somn pân' la vremea mesei... Du-te Iorgu-
țule! (Către ceilalți) Îi cunoșteà. Radu cu Iorgu
prietenii buni... apuf... Îi pare rău... Cum
e, el, suflet milos... Du-te Iorgule!

IORGU, aiurit.

O amețea!ă...

BOER MIELUȘ, desmierdător.

Hai, hai... și să dormi ca un voinic...
că, acum pică și Irinel...

IORGU, în extaz.

Irinel!

MAMA VUICA

Și cu ea... veselă, sglobie, răstoarnă
casa... nu mai dormi...

IORGU

Cu ea nu mai dorm...

BOER MIELUȘ, cu duioșie.

Măricel... măricel... apuf... Hai la
mine, la mine, în pat, pe moale... (Îi deschide
ușa care dă în odaia lui. În prag îl sărută pe frunte.

Îi arată unde să se culce). Aci... apufi... (Întorcându-se). Mititelul!... Să mă repez până la bina... (Ese).

SCENA V

MAMA VUICA, MITRICĂ și mai târziu ION

Șoptesc.

MITRICĂ

Ce e cu Iorgu?

MAMA VUICA

Dumnezeu știe!

MITRICĂ

A slăbit...

MAMA VUICA

Cu cearcăne în jurul ochilor...

MITRICĂ

Nu mai mănâncă...

MAMA VUICA

Nu mai doarme...

MITRICĂ

Și serie, serie ...

MAMA VUICA

Și vorbește singur ...

MITRICĂ

Ce spui?

MAMA VUICA

Din prea multă carte ...

MITRICĂ

Să nu m'apuce și pe mine ...

MAMA VUICA

N'ai grije!

MITRICĂ

Și ce-o fi scriind?

MAMA VUICA

Serie și rupe... Adineauri umpluse odaia cu peticelile. A, uitasem c'am băgat câteva în buzunar ...

MITRICĂ

A' să văz ... (Mama Vuica îi dă câteva petice.

Citește, ... „de unde năvălește...” „în cum-
păna soartei...” „... cine-ar fi zis...” — Ce
nebunii!

MAMA VUICA

A?

MITRICĂ, cu cel din urmă petic.

„Spune'mi Iri...” Rupt. Iri cu i mare ?
O — o — o!... Pricepi? Cu i mare!

MAMA VUICA

Ce e?

MITRICĂ

E bolnav!

MAMA VUICA

Rău?

MITRICĂ

Rău de tot!

MAMA VUICA, speriată.

Păcatele mele! Ce are?... Pieptul?

MITRICĂ

Nu!

MAMA VUICA

Tușește...

MITRICĂ

Nu face nimic...

MAMA VUICA,

Atunci... inima...

MITRICĂ

Te-ai apropiat...

MAMA VUICA

Are sfârșeală...

MITRICĂ

N'are nici-o sfârșeală...

MAMA VUICA

Atunci... capul?

MITRICĂ

Îți spui că nu-l doare nimic...

MAMA VUICA

Ce fel de boală fără durere?

MITRICĂ

Sufletul, chelăreaso, sufletul...

MAMA VUICA

Sufletul?... N'am auzit...

MITRICĂ

Când te-apucă te ține mult, mult... Sări
pârleazurile...

MAMA VUICA

Nu sare.

MITRICĂ

Treci apele...

MAMA VUICA

De fel.

MITRICĂ

Nu dormi noaptele...

MAMA VUICA

Este!

MITRICĂ

Visezi noaptea...

MAMA VUICA

Este!

MITRICĂ

Visezi ziua...

MAMA VUICA, închinându-se.

O fi!

MITRICĂ

Vorbești singur...

MAMA VUICA

Vorbește!

MITRICĂ

Serii întruna...

MAMA VUICA

Serie!

MITRICĂ

Pământ, cer, slujbă, odihnă, nu mai sunt...

MAMA VUICA

Când te-apucă...

MITRICĂ

Și nu mai e, în univers, decât una singură,
ea, ea, și numai ea!

MAMA VUICA

Boala... Vezi d-ta... Pe timpul meu nu se află...

MITRICĂ

Nu face nimic...

MAMA VUICA

Cum să nu facă?

MITRICĂ

Dumnezeu, unde a pus boala a pus și leacul...

MAMA VUICA

Vindecă-l, maică, vindecă-l!

MITRICĂ

Să-l vindec, dar să m'ajuti...

MAMA VUICA

Luntre și punte!

MITRICĂ, plesnind din degete.

Mi-ar trebui... Mi-ar trebui...

MAMA VUICA, repede.

Apă neîncepută? Cărbune? Sare? Pâine?
(Mitrică face din cap că nu.) Argint? Aur? Pelin?
Izmă?... Ce?

Sgomot. Ușa din stânga se deschide sgomotos. Ion
cade c'o tavă cu farfuria cari se sparg și se scoală de
jos pipăindu-se la cap.

ION

Na, firai al dracului de câine!

MAMA VUICA,

îi face semn să vorbească mai încet.

Ce făcuși, mă, neghiobule?

ION

Pe dracu făcui!

MAMA VUICA

Mai încet, nătângule!

ION,

încet, câte-odată își uită și ridică glasul. Mitrică și
Mama Vuica îl domolesc.

Treceam pe lângă ușe cu tava 'n brațe.
Pe tavă farfuria, și linguri, și furculițe, și
cuțite, și solnițe, și *cacotiere*...

MAMA VUICA

Sîit!

ION, încet

Când, înaintea mea motanul... După el,
Mahmahonu.. Odată Mahmahonu sbughiă...

MITRICĂ

Sîit!

ION

... printre picioarele mele... Mă împleti-
cesc, mă razim de uşe, alunec şi caz lat
ca o plăcintă...

MAMA VUICA

Țigănească!

ION

Ei, şi d-ta!... Şi svârr... Farfuriile ță-
dări... Nu e semn bun! (Îi face din mâini să
vorbească mai încet.) Când îți ese popa înainte,
când strănută pisica la geam, când verși grâul
de colivă, când îți ese cu donițele goale, când
îți sbârnăe purecile în urechia a dreaptă, când
scoți găleata goală, când oftezi din senin...

MAMA VUICA,

îi face semn să vorbească mai încet.

Dăstul, dăstul, moară hodorogită!

ION, încet de tot.

...și când îți trece printre picioare un câine negru și lăptos, ca Mahmahonu, nu e semn bun... Ascultă-mă, nașe, nu e semn bun!

MAMA VUICA

Adună cioburile... Să nu rămâe fărimită...

ION, eșind.

Nu e semn bun...

MAMA VUICA, îngrijată, lui Mitrică.

Să nu uiți pe Iorgu.

MITRICĂ

Așà să mă uite norocul!

Es încet pe ușa din spre pridvor.

SCENA VI

IORGU

Iorgu cu părul ciufulit, dar ceva mai întremat.

IORGU,

Ion știe... M'a auzit ast' noapte... Și mama Vuica... Pentru ce se uită la mine? Mă spio-

nează! De ce-a intrat în odaie pe când ațipisem și vorbiam în prada visurilor? A auzit ce mi-a trecut prin minte! Și unchiul Mieluș, știe! De ce stă, ca un stâlp, înaintea mea (Tușește) „Tu, tușești? Ai slăbit!..” Și cum mă privește! Ei, auz eu limpede ce-i trece prin minte, ca și cum mi-ar șopti la urechiă... — „Nu credeam nepoate că tocmai tu...” Vinovatul o fi n’o fi rău, dar judecătorul lui e crud! Și judecătorul meu crește, ca un zid, între mine și Irinel! Am auzit d’atâtea-ori osânda lui, ca și cum ar fi pronunțat-o: „Ce tineret stricat! Bătrânii se duc și cu ei se duc și bunele obiceiuri ale trecutului!” Alaltăeri, să caz după scaun, și unchiul voidnd s’o dreagă: „Iorgule, tată, tu n’ai luat cafeaua... Mi să pare că nu ești bine... ai?” Ce ironie! Cuvintele lui mai dulci ca altădată!.. Degeaba... A înțeles el, dar și eu am înțeles!.. Să te ferească Dumnezeu d’un om bun care te osândește!.. Și e dăstul să fii vinovat în fața unui om bun și drept! Oamenii, oamenii, pentru ce-au născocit pedeapsa! Pedeapsa e o alinare... Aș fi dorit ca bătrânul să fi pronunțat p’a sa! Dar, nu! El m’a prins, m’a judecat, și în loc de pedeapsă mi-a trămis o cafea cu lapte și cu

două cornuri... În viața mea n'am simțit un chin mai grozav!.. Și de ce într'una, într'una: — „Iorgule, ca p'o soră... Așă s'o iubești și după ce voi fi țărăină... (Tușește) S'acum, ce'i veni cu Radu și cu Bălășica? Ca să încheie: „Văr cu vară nu este îngăduit... Cine să răscoală împotriva bisericii împotriva lor să răscoală!“ Scurt și pe față: Eu? văr. Ea? vară. Nu se poate! Nu, nu, nu!.. Ion, Mama Vuica, unchiul Mieluș... toți, afară de Mitrică! Și de ce nu spun?... Oh! unui orfan nu-i este ertat să iubească!.. (Izbucnește în plâns.) În brațele cui să mă arunc ca să'mi plâng înfricoșata mea patimă!

Ion intră încet-încet pe ușa de lângă sobă

SCENA VII

ION și IORGU

ION

Coane Iorgu? Coane Iorgu?

IORGU

Ioane!

ION

Eu!

IORGU

Ce cauți? Ești de mult aici?

ION

Acum intraiu.

IORGU

N'ai auzit nimic?

ION, surâzând.

Ba da...

IORGU

Și ce râzi? (Îl apucă de piept). De ce râzi?

ION, speriat.

Așa e felul meu, cocoane!

IORGU

Și ce-ai auzit?

ION

Mahmahonu gudurându-se în fundul vii...

IORGU

Și dacă se gudură?

ION, surâzând.

E cineva...

IORGU

Cine să fie?

ION

Mamazela Irinel ...

IORGU

Ioane, pune mâna, băete!

ION

Hî-hî...

IORGU

Scaunele... Și masa asta mai încoa...

ION

Hî-hî...

IORGU

Acum... du-te... du-te... (Ion își scutură palmele și se duce). Ii auz pașii, fâșiitul rochiilor, respirația... Văz cu câtă grație întinde mâna la clanța ușii, lăsând capul într'o parte... Și să n'o iubesc?.... Ah!...

Irinel intră pe ușa din spre privdor, cu o cruce albă pe piept. Face o reverență trăgându-și rochia din amândouă laturile.

SCENA VIII

IRINEL și IORGU

IRINEL, veselă.

Bonjour cousin!

IORGU, trist.

Bonjour cousine!

IRINEL, sărind la gâtul lui.

Să te sărut... Încă o dată!.. Mai... O! ce slab ești!.. Î-î, ce ochi! (Râzând). Nu, nu!.. Osteniți? Da... Urâți? Nu!... Iar n'ai dormit...

IORGU

Ba da...

IRINEL, imitându-l.

„Ba da!..“ Și de ce tușești? Așa te prezinți în fața lui Irinel care (reverență) și-a terminat studiile?

IORGU

O! Irinel!

IRINEL

„O! Irinel!..“ Azi s'a împărțit... *distincțiunile*... I-am poruncit tatii să nu vie...

(Repede). Mie, crucea albă — de ce albă? — la *matematici*... (Râzând). Am izbutit să învăț fracțiile vulgare și zecimale... Ma-te-ma-ti-ci! — Lenorii — una naltă de nu se mai isprăvește — steaua în briliante — bri-li-an-te! — la canto... Cântă ca cumpăna fântânei noastre sau mai potrivit ca roatele carului neuns... „*O ca-va-ti-nă*...“ Elzii — cunoști pe Elza? — științele naturale — o stea poli-coloră... Ea singură a știut câte *petale* au cruciferile. Elvirii (Râde) — una d'o șchioapă — diametru grosime mai mare ca diametru înălțime — crucea *tricoloră*! *Istoria*! Nici una nu spune ca ea pentru ce ne chiemăm noi români... (Râde). „Noi ne chiemăm români... (Spunând, pleacă capul în jos și în sus, înghițind la fiice plecare a capului) dela bătrânii noștri părinți... care înlăuntrul țării lor... spre gurile Tibrului... care este un fluviu... în Italia... care se varsă în mare... și care popor îi ziceau Roma... și d'aci părinții noștri români... care... (Râde cu hohote). Și arde ca o sobă, și să 'nroșește ca para focului... Culmea! Lui Marie — cea cu scri-sorile — pentru „conduita ei exemplară“ o medalie... Pe o parte un îngerăș și pe cea-

laltă ochiul lui Dumnezeu... Biată Marie!
A condus-o domnișorul — cel cu lacrămile pe
rânduri — împreună cu servitoarea ei, până
la școală... Un „blanc bec“ c'o mustăcioară
mai mică ca a ta...

IORGU, surizând.

O! Irinel!

IRINEL

Și ce-a fost pe noi, ale mari! Am rîs, am
plîns, ne-am sărutat, am cântat, ne-am dat adre-
sele... „Să-mi scrii... dar să-mi scrii mult,
îmult!“... „Marie, să mă vestești... cu pică-
turi de lacrimi îți...“ (Rîde). „La revedere!“
„La revedere!...“ Și s'a isprăvit! (Rîde. Bate
în palme. Se învârtește într'un picior). D'acum în-
colo să-mi fii profesorul meu...

IORGU, o mângâie.

Ș'ai să m'ascuți ?

IRINEL

Ascult!

IORGU

Ș'ai să înveți ?

IRINEL

Invăăț! Spune, spune, ai să fii bun cu mine?

IORGU

Ca totdeauna!

IRINEL

Până acum te-ai jucat, de azi încòlo...

IORGU

De azi încòlo am să-ți spui lucruri serioase... (Aparte). Un lucru mai ales!

IRINEL, rîzînd.

Vrei să fii rău cu mine?

IORGU

Cum ăi vrea tu...

IRINEL

Să mă pui în genuchi pe coji de nuci...
și eu să plîng... î-a-ba... a ba!

IORGU

Și eu să-ți șterg lacrămile...

IRINEL, bate în palme.

O! ce bine a să fie!

IORGU, surizând.

Când n'ăi învăța...

IRINEL

Dar când oi ști ca pe apă... atunci?

IORGU

Atunci...

IRINEL

Atunci să mă săruți frumușel...

IORGU

Da... da...

IRINEL, întinzând obrajii.

Arată-mi, cum ?

IORGU

Așa!

Se cutremură.

Irinel se învârtește.

IRINEL

Astà ar fi pentru binișor... Pentru bine, prea bine și foarte bine, cum ar fi?

IORGU

Pentru bine și foarte bine?... (Aparte). Iar, soră și frate!

IRINEL

Ei da!

IORGU, o sărută de două ori.

Pentru bine... și foarte bine! (Aparte). Imi tae curajul!

IRINEL, rîzând.

Ai sărit pe prea bine!

IORGU, o sărută.

Am greșit... (Aparte). Timiditate! Nebunie!

IRINEL

Ca profesor ești silitor, înveți lecția dintr'o dată... Acum la lucru... Ba nu... Suntem

în vacanță! O! ce veselă sunt! Mine Gasteter ... ziduri umede ... mâncare proastă ... profesori dormitând cu ochelarii pe vârful nasului... guvernante nesuferite... Nu ... nu!... Acì, casă de o sută de ani dar sănătoasă, cu ziduri spoite cu var... Și miroase a sulfină... Director?... Boer Mieluș!... Vorbă să fie!... Profesor? Domnul licențiat!... Guvernantă? Mama Vuica!... Meditație? Grădina și via...

IORGU, care dă semne de nerăbdare.

Ascultă-mă, Irinel ...

IRINEL

Ce?

IORGU, pleacă ochii în jos.

Eu, eu, ași dori ... să fim într'o câmpie netedă ca un taler... Și să nu fie nimeni, nimeni... Să nu adie nici vântul... Și să... (Irinel râde, Iorgu se încurcă) vor... să vorbim, să vorbim...

IRINEL, abia stăpânindu-și risul.

Să vorbim, să vorbim ...

IORGU, privește drept ca un inspirat.

...sau pe o apă întinsă... într'o corabie cu pânzele umflate... Sus cerul, jos cerul în apa fără fund... și să (Irinel iar râde, Iorgu iar se încurcă)... și să...

IRINEL

Să vorbim, să vorbim...

IORGU, cu un gest de disperare.

Ah! eartă-mă, Irinel!... Sunt ostenit!

Se lasă p'un scaun. Capul îi cade pe piept.

IRINEL, tristă.

Și eu care sunt așa de veselă! Oh! ce urficioasă sunt!... Iar n'ai dormit!...

IORGU, tușește.

Diseară am să dorm, am să dorm...

IRINEL

Ia uită-te la mine... Nu așa... Cum te uitai altdată... că-ți râdeă toată făptura în ochi... Nu poți?

IORGU

Nu!

IRINEL

Tu, ai ceva!

IORGU, parcă ș'ar da sufletul.

Am!

IRINEL, mângâindu-l ca p'un frate mai mic.

Ei, ce? ce?.. Spune, tu, lui Irinel al tău...

IORGU

Altădată... (Aparte) Naivitatea ei mă dezarmează!

IRINEL

Altădată?... Când?

IORGU

Mai pe urmă...

Se aude boer Mieluș strigând blând: „Irinel? Irinel!
unde ești?“

IRINEL

Viu, viu, boer Mieluș!

Dispare prin dreapta.

IORGU, amărât.

Ah! și bătrânul! „Irinel? Irinel!“ Cel d'întâiu, repede aspru, răutăcios. Cel d'al doilea

mai blând și mângâietor chiar. Vru s'o dreagă, să mă înșele. Să crez eu că nu s'a gândit... Ce însemnă acel „unde ești?”... Nu că ar fi avut să-i spue cevă, dar vroia să știe „unde“ e... Adică, nu care cumva la mine în odaie?.. Atâta pază e umilitoare pentru un orfan de care a îngrijit o viață întreagă și i-a întreit averea ca să aibă dreptul să-i zică cu-o singură privire: „Așa știu eu să răsplătesc pe un ingrat, pe un tânăr care nu seamănă bătrânilor!“... Acest „unde ești“ prea fuse cusut cu ață albă!.. Ce nu nu știă el „unde“ eră ea? (Irinel apare în prag, cu capul întors spre odăea din dreapta a lui tat'său și-i răspunde: „bine... da... da...“) Ce nefericire! Să-ți vezi fericirea în prag și să știi bine că nu-l va trece, — că va rămâneà acolo, — așa de aproape și totuși infinit de departe de tine!

Irinel viind se învârtește, într'un picior. Rochia se umflă ca o imensă rochiță a rânduniceii. Râde. Bate'n palme. Face o reverență.

IRINEL

Mon cher cousin, îți închipui unde-o por-nim var'asta?

IORGU

Nu, Irinel...

IRINEL

Imi săruți mâna dreaptă — cu respect —
ca la o cocoană bătrână — dacă ți-oi spune?

IORGU, tușește.

Da, Irinel...

IRINEL

Nu, nu, întâiu să mi-o săruți... Și p'asta...

IORGU

Și p'aea, Irinel...

IRINEL

La Mehadia!.. Mi să urâse cu Slănicu!
Ah! (Să învârtește așa de repede că rochile i se ridică
prea sus. Amândoi se înroșesc. După o mică pauză). De ce-ai roșit?

IORGU

Dar tu?

IRINEL

Eu? Din senin...

IORGU

Și eu, tot din senin...

IRINEL

Ce curios!

IORGU

Foarte curios!

IRINEL, izbutind să râză.

Nu e-aşa?

IORGU, pe gânduri.

Cin' ți-a vorbit de Mehadia?

IRINEL, veselă.

Boer Mieluş, când mă chiamă...

IORGU

Mehadia... (Aparte) Ah! pretext, ipocrisia
celui mai sincer om!

IRINEL

La Slănic mi se urâse... D'atâteori...
Cunosc drumurile, munții, pădurile, apele,
stâncele... Când închiz ochii văz Slănicu, așa
de bine, că păr'c'auz copacii vorbindu-mi.

Știi, când te duci spre frontieră... Un fag de sute de ani: — „A! bine-ai venit domnișoară!“ Și 'și pleacă crăcile bătrâne ca și cum și-ar întinde brațele spre mine... Lângă joagăr... Un grup de brazi închiși... „Vin la noi Irinel, ce treci așa trecătoare!..“ Și ștejarul năpraznic: ... „Piciulinga, măă!... să ține mândră... Eh! n'a văzut dumneaei ce-am văzut eu!“ ... Ca-și cum aș fi lângă ei!

IORGU, sugrumat.

E atâta poezie în ea... Ah! fricosule!

IRINEL, râzând.

O! și pe stânci... Ce fudulie! ce maniaci!.. Unii își sapă numele în peatră, alții se mulțumesc cu vâpsea roșie și neagră... Locotenent Georgescu P. I-iu... administrație, artilerie, București... Sus de tot... Present, d-le locotenent!.. Altul, cu litere enorme și roșii, te strigă, de departe... „Eu sunt... Ienuș Caco-(Râde) dachis, armator, Galați...“ Ce-or fi urmărind oamenii aceștia?... Iorgule, ție îți place să te iscălești pe ziduri, pe monumente, pe munți?

IORGU

O, nu, Irinel.

IRINEL

Eu cunosc o fată care s'a iscălit la...

Râde eu hohote.

Se aude strigând blând: „*Irinel, Irinel, unde ești?*“

IRINEL

Numai de cât!

IORGU, tresărind.

Unde a mai fost!... Ce, „unde ești, unde ești?“ La urma urmelor e revoltător!

Boer Mieluș, din odaia d'alături: „Asta? Cu asta îți șade bine, apuf, te prinde, are lumini ca ochii tăi, hoțule!“

IORGU, revoltat.

Îți șade bine d-tale, unchiule, și te prinde de minune aerul de părinte al unui nefericit! (Irinelă revine vesel). De ce te-a chemat?

IRINEL

Ca să-mi aleg niște giuvaeruri... O broșă și niște cercei... Secături...

IORGU, neputând să-și ascunză mânia.

Ce te tot întreabă „unde ești?”

IRINEL, serioasă.

A! ciudat! Cum te uitași!

IORGU

Da? Așa de curios mă uitai?... Ți s'a părut...

IRINEL

Mi s'a părut...

Boer Mieluș: „*Irinel!*”

IRINEL

Indată! (ese).

IORGU

Ah! o să înebunesc!

Irinel, revine.

IRINEL

Boerul încântat! Ei vezi așa, apuf, am ghicit eu cam ce te-ar prinde! Vine, vine acuși...

IORGU, agitat.

Irinel?.. Să mă plimb nițel pe răzor...

IRINEL, mirată.

Pleci? S'ar zice că... pleci când vine tata...

IORGU

Dacă vrei rămâiu...

IRINEL

Du-te dacă vrei... (Iorgu ese prin stânga. Irinel se uită lung după el). Hî!... Deunăzi... cum ar iubî... Astăzi... Astăzi... ar fi dorit să fim într'o câmpie netedă sau pe o apă întinsă, numai noi doi și nimeni pe lume... Or bate câmpi, or... Ah! gânduri! Mi-e frică să ghicesc!.. (Iși iea obrazii în palme).

S'aude Boer Mieluș: „apuf, apuf“.

SCENA IX

BOER MIELUȘ, IRINEL, MAMA VUICA și MITRICĂ.

BOER MIELUȘ

Mă rog, mă rog, Iorgule, să vezi dacă n'o prinde ca p'o — afu — împărăteasă... Arun-

că-ți ochii, de... (Cu giuvaericalele în mână). Dar, unde e Iorgu? Nu erai cu el?... Î?

IRINEL

Ești să se plimbe... Pe răzor... Să iea aer...

BOER MIELUȘ

Ei, și tu? (Râde) Cui tai gogoși?

IRINEL, tristă.

Nu, nu'i-e bine lui Iorgu...

BOIER MIELUȘ

Nu 'i-e bine? Ia fugi, fată!.. apuf...
Scrie, născocoște ceva... Să se odihnească...
și... la loc! afu....

IRINEL

De s'ar odihni...

BOER MIELUȘ

E, e, ce vorbă!.. Se cunoaște că ești copil! (Intră Vuica cu cheile la spate. Caută ceva).
Vuico, ce cați?

MAMA VUICA

Unde purdalnicu să le fi pus?.. Irinel, maică, nu văzuși pe Ion? El trebuie să știe...

IRINEL, pe gânduri.

Nu...

Boer Mieluș râde.

BOER MIELUȘ

O-ho-ho! Cauți... pe Ion... pe masă... pe supat? Bată-te... chelăreaso... ai haz!.. afu...

MAMA VUICA, necăjită.

Caut „acù Doamne“... Iaca caut și eu...

BOER MIELUȘ, lui Irinel care stă pe gânduri.

Sîiit!.. e supărată foc!

MAMA VUICA

Dar n'o fi pus dracu coada pe ele!

BOER MIELUȘ, pufuind.

Pe cine, babo?

MAMA VUICA

Ia, pe chei!

BOER MIELUȘ, arătându-i cheile la spate.

Dar, astea, ce sunt?

MAMA VUICA

Care astea?

BOER MIELUȘ, râde și-i sună cheile.

Astea!

MAMA VUICA

Ptiu! bată-le focul... Și de când le caut...
Frică mi-eră că le pierdusem...

BOER MIELUȘ, râzând.

Zi că le-ai fi perdut...

MAMA VUICA

Chelăreasa care-își perde cheile e ca boerul
care își perde boeria!

BOER MIELUȘ

A-î! afu...

Mitrică intră pe ușa din spre balcon, aprins la față
și abiă răsufând.

MITRICĂ

Te-am cătat boerule ca p'un leac...

BOER MIELUȘ, răsând.

Ca Vuica cheile...

MITRICĂ

Lasă cheile... zi mai bine cheia...

BOER MIELUȘ, intrigat.

Cheia?

MITRICĂ

Cheia enigmei... La bina...

BOER MIELUȘ

Plecasem și m'am întors... Uitasem că e
Duminică... deși venisem dela biserică...

MITRICĂ, repede.

...la bina liota de țigani jucau stos.
„N'ați văzut pe boier?“ — „Nu, mâncate-aș...“
Intâlnese pe popa Furcă. Imi ziçe: „Spre

s-tu Ionică a apucat...“ Sar într'o birje...
La S-tu Ionică iea pe boier de unde nu e...

BOER MIELUȘ

Fusei pe la prăvăliile lui Iorgu... Mă, fă-te încoa! (Râde). Ei, ești mucalit de serios ce ești! Apuf. Nu te prinde... Ei ași!... Măăă! Nu... Ai cheltuit din bani, și mâine la 10 ore antemeridian...

MITRICĂ

Mâine la 10?... A, da... Nu asta... Altceva și mai oleoleò?... (Mitrică să uită la Irinel care stă rezemată cu spatele de masă și n'aude ce se petrece în jurul ei, și face semn că n'ar vrea să fie de față Irinel). Eacă, ea... să se...

BOER MIELUȘ, serios.

Ea?... Să se... Na, na, na, comèdie...
Irinel?

IRINEL, ca trezită din somn.

Tată?

BOER MIELUȘ

Du-te la Iorgu nițel...

IRINEL

La Iorgu?

BOER MIELUȘ

Da... Frate-tău are să-mi spue ceva...

Irinel ese oftând pe ușa din stânga.

MITRICĂ

Ghiciți!

BOIER MIELUȘ

O drăcie...

MITRICĂ, vesel.

Da, ce drăcie!

MAMA VUICA

S'auzim!

MITRICĂ

Iorgu...

BOER MIELUȘ

Iorgu?

MITRICĂ, vesel

Nu e bolnav!

MAMA VUICA

Mititelul! Bine că nu e...

MITRICĂ, din ce în ce mai vesel.

Nici la... (Arată capul).

BOER MIELUȘ, rîzând.

Ce, l'ați crezut?

MAMA VUICA

Încă cum...

MITRICĂ

Am mărturisirea lui scrisă... Iorgu, iubește!

BOER MIELUȘ, rîzând.

Pe cine?

MITRICĂ

Pe Irinel!

BOER MIELUȘ

Ce?

Boer Mieluș cade pe scaun și-și iea capul în mâni.
Mama Vuica să repede spre el.

MITRICĂ

De bucurie!

MAMA VUICA, dând din cap.

Hî...

MIT ICĂ

Ce, nu de bucurie, tată?

BOER MIELUŞ, încet și trist.

Da, de bucurie!... O batistă... (Se șterge pe tâmpile). M'au trecut nădușelile... afu... Așă!... Duceți-vă... Și chemați pe Irinel... Și lăsați-ne singuri (oftează). Așă!

MITRICĂ, la eșire, Vuichii.

De bucurie!

MAMA VUICA

Dă...

BOER MIELUŞ, tragic. Să scoală și să elatină.

Așă!... Am auzit și n'am murit? Maică, Isuse Christoase! (Iși face cruce). Dă doamne minte copiilor mei după cum le-ai dat și noroc!... (Plânge). Și eu să... să nu cunosc...?

SCENA X

BOER MIELUȘ și IRINEL.

IRINEL, intrând.

M'ai chemat, tată ?

BOER MIELUȘ, prefăcându-se.

Da, taică.

IRINEL

De ce ?

BOER MIELUȘ

Ia, să mai stăm de vorbă și noi... Uf !
ce cuminte e el... băeatul taichii...

IRINEL

Fusei la Iorgu... Că trist e...

BOER MIELUȘ

Până adineauri râse cu lacrimi...

IRINEL, gândindu-se.

Da ?

BOER MIELUȘ

Da, băeatul taichii... O ! ce mai gavalir !

IRINEL

Acum e așa de posomorit!

BOER MIELUȘ

Îi trece lui, îi trece... Da'tu... iubești pe Iorgu?

IRINEL

Firește... Mi-a fost telegar... Ții minte când ne strigai...

BOER MIELUȘ

Da, în-da... Lasă astea...

IRINEL

Și-are să-mi fie profesor la Mehadia...

BOER MIELUȘ, cu groază și prefăcut.

Va să zică îl iubești... ai?

IRINEL

Firește...

BOER MIELUȘ

Imi pare bine... Oh! ce bine-mi pare!
Dar... cum îl iubești?... Afu...

IRINEL, cam îndoelnică.

Cum să-l iubesc?

BOER MIELUȘ

Nu ți-a vorbit... Nu ți-a scris...

IRINEL

Nu!... Ce să-mi vorbească?... Ce să-mi scrie?

BOER MIELUȘ

Afu... Ca tineri, de...

IRINEL

Nu!

BOER MIELUȘ, repede.

Ce bine-mi pare!... Va să zică voi vă iubiți ca'n trecut, ai?

IRINEL, c'o emoție ascunsă.

Cum ne iubeam în trecut?

BOER MIELUȘ, se șterge de nădușeală.

E, o vorbă... Așă, ca niște frați...

IRINEL, plecând capul în jos.

Da...

BOER MIELUȘ, repede.

Ah! ce bine-mi pare! Nu știi ce bine-mi pare! apuf... Ca niște frați... Și, nu mai mult?

IRINEL

De ce?

Așă

BOER MIELUȘ

IRINEL

Da... (oftând) nu mai mult...

BOER MIELUȘ

De loc?

IRINEL, par'că ș'ar da sufletul.

De loc!

BOER MIELUȘ, oftând.

Să te sărute taica...

IRINEL, uluită.

De ce?

BOER MIELUȘ

Fiindcă ești lumina ochilor mei bătrâni!

O sărută și-l trec lăcrămile.

IRINEL, îi pică lăcrămile pe obraji.

O! tată, tu plângi?

BOER MIELUȘ

Nu . . . (Se încearcă să rîză) nu . . . Un pusti
de guturai . . .

IRINEL, uitându-se în ochii lui.

Da?

BOER MIELUȘ

Da . . .

Se-îmbrățișează și plîng năbușit.

ACTUL III

Aceeași odaie. Mama Vuica și Ion deretecând. Ion
vârît pe jumătate supat.

SCENA I

MAMA VUICA și ION

ION

Parcă am închiriera-o, așa deretecăm...

MAMA VUICA

Ca un pahar... Nu fi leneș...

ION, de supat.

O sumedenie de hârtioare...

MAMA VUICA

Și nu mai hârâi, or te mănâncă spinarea...

ION

Mă mănâncă...

MAMA VUICA

Să te scarpin! (Ii dă câțiva punni în spinare).
Tă-te mama Ana! Impielițatule!

ION

Măă!

MAMA VUICA

Te mai mănâncă?... Taci?... Te-ai săturat!

ION, eșind de supat cu hârtii și foi de cărți.

Fie că rea te-ai făcut, nașe!.. Te-ai sculat cu... el în sus!

MAMA VUICA

Iea seama! că, că, că, că... Scaunu, pune-l ici... Masa, mai la dreapta... Șterge oglinda... Feșnicul la locul lui... Indreaptă cadrele...

ION

Or cum l'oi așeză, S-tul Munte tot strâmb...

MAMA VUICA

Strâmb ești tu!

ION

Ba nu zău, uită-te și dumneata...

MAMA VUICA

N'ai ochi? Un' ți-e capul?

ION, zâmbind.

La mine! Un' să fie?

MAMA VUICA

Să nu-l fi uitat afară... Strâmb, e?

ION

Strâmb! (Se uită c'un ochiu închis). Turlele se bat cap în cap...

MAMA VUICA

Lea cu mătura p'aici... Mai bine... Curățenia casei e cinstea slugilor... Și sluga ca să fie cinstită să stropolească, să deretice, să scuture, să nu rămâie pic de praf... Ca un cleștar... Că sluga bună e tovarășea stăpânului bun... Și mai buni ca ai noștri unde-ai putea găsi?

ION

Nicăieri...

MAMA VUICA

Ei, poartă-te și tu cum nu te-ai purta nicăieri...

ION, dând de câte-va ori cu mătura.

Ca nicăeri... (Să apropie de Mama Vuica și-i sărută mâna). Nașe? Să te-întreb ceva, nașe... pe nesupărate...

MAMA VUICA

Ei, ce?

ION

Păi, nu așa.

MAMA VUICA

Bine, bine, întreabă-mă...

ION

De ce s'au schimbat boerii de eri după prânz?

MAMA VUICA

Cum s'au schimbat?

ION

Uleul să fi trecut pe d'asupra puilor... Așa tac cu toții!.. Până și conu Mitrică...

MAMA VUICA

Boerii... sunt oameni ca toți oamenii... ca mine, ca tine... Grijile plecării...

ION

Și boer Mieluș — cât e el de bun — când mi-a poruncit să taiu curcanul ăl mai gras că are să vie cineva, par'că mi-ar fi zis: „la toporul... ascute-l bine... stai la pândă... și ucide pe cel dintâiu trecător care-o trece“!

MAMA VUICA

Ca și cum n'ai fi în firea ta!

ION

Eu?... Iacă, și dumneata ești alta!... De când sunt, te lauzi, dar nu m'ai atins... Și adineauri, îmi cărași la pumni în spinare...

MAMA VUICA

Bietul băeat! (Lui Ion) Să mă erți și dumneata că sunt bătrână...

ION

De m'ai fi trimis la dulceață nu mi-ar fi necaz... Dar așa... să m'aleg c'o cocoase în spinare... (Să face că plânge).

MAMA VUICA

Vai de mine! A' să mă uit... Usca-mi s'ar mâna din umăr, să mi se usuce! (Il pipăe).

ION

Nu m'atinge că mor...

MAMA VUICA

Ce, glumești?

ION

Glumă să se facă cine-o glumă!

MAMA VUICA, cu frica în oase.

Umblă... Să te văz... La dreapta...

ION

Ai, ai, ai!

MAMA VUICA

La stânga...

ION

Ai, ai, ai!

MAMA VUICA

Pleacă-te... Și spate...

ION

Ih! îh! îh!

Intră Boer Mieluș repede și întunecat.

SCENA II

BOER MIELUȘ, MAMA VUICA și ION

BOER MIELUȘ, aspru.

Ce e asta ?

ION

A început cocoașa!

BOER MIELUȘ

Ce cocoașe ?

ION, să pipăi d'alungul spinării.

Care mi-o făcu nașea ...

MAMA VUICA

Il svântaiu în bățai ... Ca omul la necaz ...

BOER MIELUȘ

Dăstul! ... Ioane, vezi de masă ... (Ion dă să-i răspună). Iea seama! ... Să nu-ți îndrept cocoașa!

ION, încet Vuichi.

Vezi nașe? ... N'are nimic? ...

Ese prin stânga.

SCENA III

BOER MIELUȘ și MAMA VUICA.

BOER MIELUȘ

Cum n'ai simțit?

MAMA VUICA

Ca pământul!... Seacă!...

BOER MIELUȘ

Ba ce seacă!... Dar eu... afu... om bătrân... Supt ochii mei... Ei, ei, ei!

MAMA VUICA

Slăbia, îngălbenia, visa... Vorbia singur... Credeam că... (Arată la cap).

BOER MIELUȘ

Mi-e teamă!

MAMA VUICA

Nu crez...

BOER MIELUȘ

Să se amo... el de Irinel și să nu'i cânte greeri în cap?... Păcat! Ce băeat bun!

MAMA VUICA

Ce e de făcut?

BOER MIELUȘ

Ce trebuie!

MAMA VUICA

Să nu'i iei repede!... Mi-e milă, mi-e milă!

Mama Vuica își pune mâinile la ochi.

BOER MIELUȘ își scoate ochelarii și să șterge la ochi.

Vuico, ce slabă ești!

MAMA VUICA

De nu i-aș fi crescut în brațe... Și ce cu minte eră... Am aci un nod!... Te-a supărat vr'o dată?

BOER MIELUȘ, înduioșat

Niciodată!... Copilul meu, da,.. el? nu!
Nu, nu, nu mai plânge că plâng și eu!

MAMA VUICA

Mă sucesc, mă răsucesc... Și nu se limpezește...

BOER MIELUȘ

Ce nu se limpezește ?

MAMA VUICA

Sufletul meu... Câte-o-dată îmi zic: „Nu s'ar putea ?...“

BOER MIELUȘ

Ce, să se poată ?

MAMA VUICA

Să....

BOER MIELUȘ, hotărît

Peste puțință! Ca niște frați... Frate cu soră ?

MAMA VUICA

Așa e...

BOER MIELUȘ

Irinel nu știe nimic... Mulțumescu-ți ție, Cristoase, că n'a aflat... Il iubeste numai ca p'un frate...

MAMA VUICA

De unde știi?

BOER MIELUȘ

Mi-a mărturisit ea...

MAMA VUICA, pe gânduri

Dă...

BOER MIELUȘ, restit.

Ce, dă?

MAMA VUICA

Zic și eu... așa... ca o mumă... (Ca și cum ar legăna un copil ca să-l adoarmă) Pe Irinel, n'am legănat'o eu? (Dă să plângă).

BOER MIELUȘ

Mă rog! Nu începe că... încep și eu!... Să fiu bărbat... nu femeie!... Dăstul!

MAMA VUICA, plângând

Dăstul, fie...

BOER MIELUȘ, cercând să-și aprinză țigarea.

Am aprins'o de 10 ori... Nici tutun nu mai știu să trag... Imi tremură mâinile... Să 'nvârtește casa supt mine... Astnoapte n'am închis ochii...

MAMA VUICA

O! Doamne! Doamne!

BOER MIELUȘ

M'am frământat în pat... Nu'mi găseam culcușul... M'am plimbat prin casă cu picioarele goale... Cu ce-am greșit în fața ta, Dumnezeu! (Mama Vuica plânge) Mă rog!... Du-te de'l chiamă... Să'i dau socotelile!

MAMA VUICA, rugător.

Să-l iei pe departe...

BOER MIELUȘ

Fii pe pace... Să nu-înțeleagă...

MAMA VUICA

Cum să nu-înțeleagă inima lui?

BOER MIELUȘ

Dăstul, mă rog! (Ii face semn. Mama Vuica ese prin stânga) Și eu care nădăjduiam că la ceasul din urmă să fie cu toții împrejurul meu și să'i binecuvintez: „Hai, nu fiți amărâți, mi-am făcut rândul! E rândul vostru! Faceți ca mine! Fiți buni și milostivi! Și tu, lorgule,

să ai grije de Mitrică și de Irinel cum am avut eu de tine!" (Vrea să aprinză. Să sting câteva chibrite) Ce să mai arză când m'a călcat astfel de foc! Eu arz, și toate se sting împrejurul meu!

SCENA IV

BOER MIELUȘ și IORGU.

IORGU, slab și palid.

Sărut mâna, unchiule.

BOER MIELUȘ, prefăcut.

Sărut ochișorii, Iorgule.

IORGU

M'ai chemat?

BOER MIELUȘ

Eu să te chem? De ce te-aș chema?

IORGU

Mama Vuica mi-a...

BOER MIELUȘ, cercând să rîză.

O! bat'o pustia!... Eu zisei așa: — „Iorgu...
Ce face Iorgu, că nu l'am văzut astăzi...

Scrie ? Lasă-l să scrie... Nu ? Citește ? Lasă-l să citească... Nu?... E cu Irinel?... Lasă-l să fie !” — „Mi se pare că se plimbă...” — „Pe răzor ? Prin vie ?” Și să vede că ea a înțeles : „Zii să vie”. Bătrânețea ! Nu-ți pare că n'ar cam auzi bine ?

IORGU

Mama Vuica ?... Nu...

BOER MIELUȘ

Ce zici tu, Iorgule tată, o să plouă pân' diseară ?

IORGU

Nu !

BOER MIELUȘ

Așa mi se părù... Văzui niște nori învârtindu-se în neștire...

IORGU

Cerul albastru... Nu e pic de nori...

BOER MIELUȘ

Și se umflă un vântuleț care scutură frunza plopilor din fund ca și cum ar prevesti a ploae... Apuf...

IORGU

Fusei p'afară... Nu se mișcă nici-o frunză...

BOER MIELUȘ

Ei, cum de mi se părù... Cald... apuf... Zăpușeală... Cu redingota mă coc... Adu'mi taică, bluza mea din cuier... (Iorgu se duce bucuros. Mieluș se dezbracă și-și pune redingota pe un scaun cu buzunarul umflat în sus. Iorgu îi ține să se îmbrace). Ei, dar ce Doamne... buzunarul ăsta așa de umflat?... Un plic?... D'o săptămână îl port... Il uitasem... Socotelile ipitropiii... Adică de ce n'ai vrea tu să le vezi?

IORGU

Și de ce să le văz, unchiule?

BOER MIELUȘ

Să-mi dai o dăscărcare...

IORGU, uitându-se lung.

Numai d'asta?

BOER MIELUȘ

Nu d'altceva...

IORGU

Să părăsesc casa care m'a adăpostit și mi-a
mângăeat copilăria mea...

BOER MIELUȘ

Apuf... Cine zice?

IORGU

... și pe cei cu care am crescut...

BOER MIELUȘ, aspru.

Cine zice?

IORGU

Așa?

BOER MIELUȘ

Vezi bine!

IORGU, vesel.

Atunci declar orice vrei dumneata... căci
orice vrei dumneata e curatul adevăr!

Se așează la masă și ia condeiu.

BOER MIELUȘ

A, nu! Socotelile! Fie-care în deosebi.
Să te încredințezi, tu, cum dela un venit de
6.000 de lei ai ajuns la 15.000 de lei — apuf...
Mă rog, boșca de magaziiile dela moara lui

Gusi, închiriate 1.500 de lei d'ocamdată — la anul vor merge 3.000 — apuf — și de prăvăliile dela S-tul Ionică care de 4 ani umblă 5.000 de lei ca nimic, și de...

IORGU

Va să zică m'ai făcut bogat!... 21.500 de lei anual...

BOER MIELUȘ

Bogat, tînăr și învățat... Poți să te duci înăuntru, la Paris, când ăi vrea...

IORGU

A, nu, nu, nu mă duc... Ce să caut?

BOER MIELUȘ

Cum vrei, fă cum vrei — apuf — neicuțule... (Iorgu scrie pe o coală de hârtie). Ce scrii, ce scrii acòlo?

IORGU, citind.

„Declar pe fință de adevăr și cu lacrimi de adâncă recunoștință“...

BOER MIELUȘ

Lasă, nene, lasă astea...

IORGU

„... că unchiul meu, Tase Mieluș, ție-l Dumnezeu sănătos și facă-se toate pe voia lui...”

BOER MIELUȘ

Pe voia mea! Așa, nene, așa...

IORGU

„... Care mi-a fost ca un părinte...”

BOER MIELUȘ

Adevărat părinte!

IORGU

„... ca un părinte...” Îți dau descărcare de gestiunea dumitale... Citește...

BOER MIELUȘ, citește încet.

E... e... și tu, prea multe flori... „ca un sfânt...” Prea mult! apuf... (Il sărută și-l trec lacrimile). Acum... eși... și du-te 'n lume!

IORGU

Să mă duc? Lumea mea este aici!

BOER MIELUȘ, se șterge de nădușală.

Cum vrei, nene, fă cum vrei — apuf — stai ș'aici...

IORGU

Cu d-ta, cu Mitrică, cu Mama Vuica, cu Irinel!

BOER MIELUȘ

Firește, cu mine, cu Mitrică... Ia să iei matala sineturile magaziilor, ale prăvăliilor... Iacă și hârtia banilor... Nu, nu... bagă-le în buzunar...

IORGU

Păstrează-le la dumneata, în casa de fier, cum le-ai păstrat și până acum...

BOER MELUȘ insinuant.

Ba nu, ba nu, ține-le câteva zile... Să văz cum îți șade ca proprietar și rentier... Sunt foarte curios să văz cum îți șade... Nu, nu, dacă mă iubești... apuff!

IORGU

Bine, unchiule.

BOER MIELUȘ, îl trec lacrămile.

Știi că-ți șade bine...

IORGU

O! unchiule!

BOER MIELUȘ

Ca mâine, poimâine, mă duc... Să ai grije de ai mei cum am avut și eu de tine... (Se sărută. Boer Mieluș ese prin dreapta uitându-se îndărăt). Ah! păcat! păcat de el!

IORGU

Să mă bănuască? N'avù aerul... Eri eram sigur și nenorocit, și azi... Lumea e cum e sau cum ne-o închipuim noi că este?

SCENA V

MITRICĂ și IORGU

MITRICĂ, viind repede.

Eu, plătii iniscripția... Azi, la 10 punct... Numai sunt amorezat... Femea ca orice femea ușoară... Mai mult se făcea decât era... ca femea nejdurită... Mi-a jurat că numai pe mine mă iubește... Și eu același lucru... Și eșind am zis fluerând: „D'alea mi-ai fost? Să ne vedem la moși așteaptă“... Dar tu?... Ai văzut pe tata?

IORGU

Da, acum eși.

MITRICĂ

Nu ți-a vorbit nimic?

IORGU

Nimic important.

MITRICĂ

De una... de alta...

IORGU

A, ha da.

MITRICĂ

Ei, ei?

IORGU

Mi-a prezentat socotelile tutelei. Le-am răfuit. Și l'a podidit plânsul...

MITRICĂ

Și alt ceva?... O taină?...

IORGU

Nu...

MITRICĂ

Emoționat, bietul bătrân!

IORGU

A! Mitrică!... Tu, știi și nu vrei să-'mi spui!... De bine sau de rău?

MITRICĂ, vesel.

De bine, prostule!... Adică eu nu știu... Tata cu ale lui și eu... cu inscripțiile mele...

IORGU

Iar îndoială!

MITRICĂ, vesel.

Vei află din gura lui...

IORGU

Ce să aflù?

MITRICĂ, râzând.

Iorgule, nu te-ascunde că nu te prinde...

IORGU, abia răsufând de bucurie.

Ce să mă prinză?

MITRICĂ

Tu ești la a, b, c, și eu plătesc inscripțiile la... Im! motanul călugărit!... Doar

n'am trăit eu degeaba!... Mă duc să aflu...
La revedere...

IORGU, c'o explozie de veselie.

Mai știi? O! ho-ho-ho!

SCENA VI

IRINEL și IORGU

IRINEL,

vine din dreapta îmbrăcată într'o rochie de fulard.

Iorgule?

IORGU, vesel, tușește.

A, nu e nimic. Am dormit bine. Mă simț ușor... Ca o pană... Trei patru zile și sunt cum am fost. Nu sunt bolnav. Dar, tu? A! ce gătită ești! Să te văz... (O ie de mână) Și pe partea asta... Și p'astălantă... O! ce frumoasă ești! Par'c'ai fi un fir de trandafir... Ba nu... O floare de mac!.. Ca o picătură de rouă într'o foae de călțunaș! Ca florile domnești... Ca toate florile într'una singură!

IRINEL mirată și tristă.

Tata mi-a zis să-mi pui rochia de fulard...

IORGU

Să te faci mai frumoasă? Ca și cum ai izbuti să fii și mai frumoasă ca'n rochia albă cu bobite negre și cu șorțul negru încheeat la spate... Să nu te murdărești... Ce prostie și la școală! Tu, să te murdărești? Pe lebedele albe nu se prinde nici o pată și nu mai au șorțuri negre!

IRINEL

Iorgule...

IORGU cu iubire.

Ce e, Irinel, ce e?.. De ce nu suntem într'o câmpie ca să-ți mărturisesc ceea-ce n'am îndrăznit niciodată?

IRIN

Iorgule!

IORGU

Departa de lume... Numai noi singuri... Incotrò ne-am uità să nu vedem decât pământul ca un taler nemărginit... Tu să-mi zici „stai! stai!“ și eu să nu mă mai opresc!

IRINEL

Omule, tata a poruncit să se deretece odăile...

IORGU

Cum se gândește la toate!

IRINEL

... că ne pică un mosafir...

IORGU

Un mosafir?

IRINEL

... un negustor bogat, (Iorgu tresare) un deputat influent, (Iorgu tresare) un bătrân...

IORGU, c'o bucurie nestăpănită.

A, da! e bătrân! O! bătrân! Da, da!

IRINEL

Îl cunoști?

IORGU

Nu, întâiași dată auz de el... Nu știu cine e...

IRINEL

Dacă nu știi?

IORGU

A? Ce nu s'au mai văzut bătrâni în ziua de azi...? Nu, nu, nu se poate! Bine că e

bătrân! Dacă-ar fi fost tânăr... îî!.. Îl aştept să vie cu aceeaşi nerăbdare cu care te aşteptam pe tine ca să vii de la pension! „Mai de grab Irinel! Mai de grabă! De ce mergi aşà de domol?“ ... Îî! Voesc să-l văz, să-l cunosc, într'o clipă! (S'aude uruitul unei trăsurii) A sosit!.. Să-l privim Irinel! Să-l privim ca p'un prieten al casei sau ca p'un... (O iea de mână şi o trăşte la fereastră) O! o! (Rîde nervos) Prea e slab, prea e bătrân! Elegant, c'o redingotă cenuşie şi c'o legătură roşie... Ceva mai încovăeat ca boer Mieluş... Incepuşem să urăsc pe acest bătrân cu părul alb ca zăpada... Mitrică are dreptate... (Rîde) Ştie el!

IRINEL

Ce ştie?

IORGU

In curând vom aflà din gura unchiului Mieluş!

Se aude Boer Mieluş: „Irinel, Irinel, unde eşti? Afu“.

IRINEL, pleacă abătută.

Indată, îndată...

IORGU

Repede, Irinel!

IRINEL, eșind.

Repede? Hî!

IORGU

„Irinel, Irinel, unde ești?“ Ciudat! A, de sigur, nu știa unde erà... Cum de mi-se părea mie, eri — aceleași cuvinte — că ar fi avut atâtea înțelesuri urâte?... Bietul moșneag!... Na! cap sec!

SCENA VII

IORGU, MAMA VUICA și mai târziu ION.

Mama Vuica intră posomorită prin stânga.

IORGU, vesel.

Ce, mamă Vuico, ce, ai perdut ceva?

MAMA VUICA

Unblu și eu d'aîncâtelea.... Nu 'mi găsesc astâmpărul... Am perdut o parte a sufletului meu...

IORUL, surâzând.

Cheia? La brâu. Tulpanul? Pe cap. Nasul și gura, și ochii, la locul lor... Ei, de ce să fii așa de întunecată?

MAMA VUICA, arătând spre inimă.

D'aici lipsește ceva!

IORGU

Să 'ți dau de la mine...

MAMA VUICA

Nu, nu, că-ți trebuie!... E, și boerul...
Are dreptate, nu zic... Dar... prea de tot!

IORGU

Dacă are dreptate...

MAMA VUICA

E, are dreptate, are dreptate! Impotriva
lui Dumnezeu nimeni n'are dreptate!

IORGU

Ce s'a întâmplat?

MAMA VUICA

Nimic până acuma...

IORGU

Par' că-ai fi copil și dumneata... E vr'un
om mai detreabă ca boerul?

N'am ce zice... dar... de!

Ion intră cu un pumn de bani.

ION

Coane Iorgule, ce cusur mi se cuvine?

IORGU, surâzând.

Știu și eu ?

ION

Tocmai dumneata? Bucătăreasa zice 15 și 50, bărbatul bucătăresei... 14 și 50, și un copil al lor—ci-că învață la școală—13 și 35...

IORGU

Mă băete, spune'mi ce-ai cumpărat de vrei să afli cusurul...

ION

Să spui.. Să zicem odată o sticlă de undelemn d'ăl fain, 2 și 75; pe urmă, 45 untură; 25 meiu, și sardele 1 și 50...

IORGU

Rămân, rămân... 15 franci și 5 bani.

ION

Păi eu ce-am zis? (Deschide mână) Și mi-a dat?

IORGU

Să vedem . . . 13, 14, 15 și 50 . . . Tocmai . . .

ION

Ei vor să rîză de mine . . . Și-a găsit și de
cine! (Ese).

MAMA VUICA, tristă.

Plec și eu . . .

IORGU

Unde?

MAMA VUICA

Să mi găsec locul, dacă mi l'oi găsi . . .
E-hei! la biiiiserică e locul meu . . .

IORGU

Unchiul Mieluș, așa, — dumneata, așa . . .

MAMA VUICA

Bătrânețea!

Ese prin stînga cletănând din cap.

IORGU ridicând din umeri.

Pîu . . .

Irinel vine din partea dreaptă; se repede la Iorgu; e
palidă și emoționată. Iea pe Iorgu de mână și'l
strînge cât poate.

SCENA VIII

IORGU și IRINEL

IORGU, repede.

Nebunica mea! Vine ca vântul că nu 'i s'aud pașii!

IRINEL

Stai . . . Stai . . .

IORGU

Ca vântul căldicel de primăvară care nu rupe crăcile, nu scutură frunzele și nu ofilește florile de măr și de cireș, ci clătănându-le le-ajută ca să dea bogățiile! Altfel, ciorchinile albe și rumene ar înțeleni, s'ar scutură și n'ar legă rodul răcoritor . . .

IRINEL

Să răsufu . . .

IORGU cu o veselie crescândă.

Te-ai speriat? Ai auzit din gura tatălui nostru — da! al nostru! — vestea care ți-a oprit răsufierea? . . . O cât am răbdat! Cât am suferit . . . Când mi-aduc aminte că mă co-

prindea îndoalea . . . Îndoeala e ca o otravă pe care nu poți nici s'o înghiți nici s'o dai afară! . . . Aici . . . (Își arată beregata) Să oprise aci! . . . În fite-ce săptămână, ca un mort . . . Duminica, tu, veniai, fermecătoare ca un basm, ușoară ca un gând, mirositoare ca rozmarinul . . . Și în mersul tău, în goana ta, simțiam ritmul vieții care mă treziă la viață! Reînviam! . . . Adouazi te duceai, sorbind după tine întreaga atmosferă! . . . Și e teribil să mori și să înviezi neconținut! . . . Am sentimentul și urmele morții de odinioară . . . Lasă-mă să te privesc mult, mult, cu recunoștința unei țărâni de veacuri pe care a-i rechemat'o la viață de astăzi înainte! De ce tremuri?

IRINEL

Iorgule!

IORGU

Albastrul ochilor tăi, ca un ocean revoltat, fără fund și fără țărături . . .

IRINEL

Iorgule! Știi de ce-a venit bătrânul?

IORGU

Care bătrân?

IRINEL
Deputatul!

IORGU
Nu!

IRINEL
Și, știi ce mi-a zis tata?

IORGU
Nu!

IRINEL
Să pui rochia asta de fulard...

IORGU
Da, a care'mi place mie...

IRINEL
Și știi de ce să mă gătesc?

IORGU
Firește că da... Azi e sărbătoare!

IRINEL, trântindu'i mâna.

Ah! nu știi nimica! Ce nepriceput ești!
Bătrânul a venit...

IORGU, uluit
A venit... ei și? O să mănânce cu noi...
Atât mai bine... Mai numeroși la masă...

IRINEL

Bătrânul a venit... pentru-ca cine-va să se ducă din casa asta! El, are un băeat înginer!

Își acoperă fața și plânge năbușit.

IORGU, aiurit

Un inginer? A învățat ingineria?

IRINEL

Da, a învățat ingineria! a învațat in-gi-ne-ria! Și cine-va o să se ducă din casa asta!

IORGU, cade pe un scaun și să uită la picioare.

Azi... mi-a făcut ghietele?... Nu mi le face în fiecare zi? ...Și de ce plângi? ... Doui au să se ducă din casa asta!

SCENA IX

MAMA VUICA, IORGU și IRINEL

MAMA VUICA

Știu ce e pe sufletul vostru... Nu vă mai întreb...

IORGU

Bine faci!

MAMA VUICA

Irinel...?

IRINEL

Mamă!

MAMA VUICA, văzând-o cu lăcrămile pe obraz.

Ah!.. N'ar fi după lege... așa ce...

IRINEL

Care lege?

MAMA VUICA

A bisericei noastre...

IRINEL

Noastre?... O!...

MAMA VUICA

Ei și boerul Mieluș, n'o fi ca păunul care
soarbe oule păuniții!.. Mai am o nădejde...

IORGU

Care?

MAMA VUICA

Abia'mi stăpânesc lăcrămile... Am să'i
caz la picioare, și... și... (Plânge) și eu sunt
creștină, dar nu vreau să'miucid copilași pe
care i-am încălzit la sân!

IRINEL

Mamă!

IORGU

Mama!

MAMA VUICA

Mamele voastre ar fi făcut ca și mine!

Se aude Boer Mieluș, cu energie: „nu! nu !nu!“
La fiecare „nu“ Iorgu tresare.

SCENA X

BOER MIELUȘ, MAMA VUICA, IRINEL, IORGU și
MITRICĂBoer Mieluș vine repede din dreapta, după el Mitrică
gesticulând.

BOER MIELUȘ

Apuf!.. Dar ce, Iorgule, tată?.. Irinel cu
ochii roșii? A!

Irinel plecă capul în jos.

MAMA VUICA

Ascultă-mă, boerule, că sunt cu părul alb...

BOER MIELUȘ, aspru.

Și eu sunt cu părul alb!

MAMA VUICA

Și-am văzut multe!

BOER MIELUȘ

Și eu am văzut multe!

MAMA VUICA

Că eu i-am adormit . . .

BOER MIELUȘ

Și eu le-am sărutat căpătâele!

MITRICĂ

Dar . . .

BOER MIELUȘ

Mitrică!

MAMA VUICA

Că de-au fost bolnavi, eu i-am îngrijit!

BOER MIELUȘ

Tu și eu mine!

MAMA VUICA

Și sânul bătrânei ăștia a fost plin de bunătați . . .

BOER MIELUȘ

Și eu le-am dat bucătura de la gură!

MAMA VUICA

Și sunt ca și ai mei!

BOER MIELUȘ

Da, ai mei sunt!

MAMA VUICA, doborâtă de durere.

Te rog, îndură-te, că mi se rupe inima!

BOER MIELUȘ

Să se rupă! Și-a mea se rupe!

MAMA VUICA

Crede lăcrânilor mele! (Cade în genuchi și plânge). Țști doi copii... se iubesc!

BOER MIELUȘ, în paroxism.

A! scoală-te femeie!... (Mama Vuica se scoală speriată). Câte 'mi năvălesc prin minte! Nu pot vorbi! apuff... Nădăjduiam că voi închide ochii în tihnă... și n'a voit ăl de sus...

IORGU

Unchiule...

BOER MIELUȘ

Taci, nepoate!... Stai aci!... Ce strici tu? Și cine strică? (Se uită drept înainte, și ea și cum ar vedeă ce are să se întâmple). Să mă duc la biserică... Să vă sărut cununiile... Să mă privească lumea... Să șoptească și să rîză pe-înfundate! Și când mi-or zice: „Să vă fie cu norocire, Boer Mieluș!“ eu să'i auz: „Să-ți fie de cap, Tase nebunul!“ Și când lăutarii vor zice tuturora cântece de veselie, eu, în capul mesei, să plec capul de la junghetură și să mor de durere și de rușine!... Asta

voiți, copiii taichii? Facă-se voia voastră! (El podidește plânsul). Un pahar cu apă... (Se congestionează. Mitrică speriat i-aduce un pahar. El iea. Ii tremură mâna. Pe jumătate îl varsă și rămășița o soarbe dintrodată). Apuf!... D'aș fi murit, ași fi fost mai fericit! D'ași murì, ar fi mai bine! Și trăesc și sunt doborât de cea mai înfricoșată osândă!... Unde poruncește biserica „nu“, eu, un nemernic, să zic „da?“... Și ce să fac cu credința? Și este numai a mea, credința? Cei cari s'au dus, nu mai sunt în noi? Copii, neamul meu nu s'a stins în mine! Trăește și-l duc în spinare! Și crezul lui covârșește slabele mele puteri trecătoare! (Iluminat). Nu vedeți? Uite, uite, uite, cum dă la o parte pământul! Tatăl meu Mieluș, bunicul meu Drăgoiu Mieluș și străbunicul meu Dosofteiu Mieluș, călugărit la bătrânețe și adormit de veci stareț al mănăstirei Horezului! (Se scutură înfiorat). Cum scutură țărâna! Așa... așa... Ah!.. m'arată cu deștul: „Tase, undeți sunt mințile? Ai căpiat?“ (Par'e'ar gonì pe cinevâ din nainte ochilor). Eh!.. Credința mea este felul meu să fiu... Eu și ea, facem una, o singură flință... Cine dăsparte pe una de alta, asasinează și pe una și pe cealaltă... (C'o sfortăre suprēmă).

Sângele nostru să se continue iar nu să se amestece! A fu...

IORGU

Unchiule, sunt bolnav... Mă due să mă caut... Era fatal... Nu s'ar fi putut... Adio!

IRINEL, căzându'i capul în brațele mamei Vuichii.

Adio!

MAMA VUICA

Taci, Irinel, taci!

BOER MIELUȘ, sdrobot.

Las'o să plângă... Ii face bine... Plângi fetița tachii!

IORGU, către Irinel.

Și când voi trece granița, și locomotiva va găfâi scoțând un șuerat asurzitor, voiui caută, cu ochii, încontro să fie țara mea, încotro ar cădeà casa și gradina unde-am fost fericit, și'ți voi face semn cu mâna... „adio, Irinel!“.

MITRICĂ, trist.

Decât așa foc, mai bine 'mi plătese inscriptiile!

CORTINA

3.0

TA. 31. 10

ANTI RIATN
LEI 15

15-20 3030 18/67

Prețul L. 2.50

In editura Librăriei SOCEC & Co., București

se găsesc următoarele opere de DELAYRANCEA

Sultănica	Lei 2.—
Hagi-Tudose	„ 3.—
Paraziții	„ 1.50
Intre vis și viață	„ 3.—
Liniște	„ 2.50
Apus de Soare, dramă în IV acte	„ 2.—
Viforul, dramă în IV acte	„ 2.50
Luceafărul, dramă în V acte	„ 2.50
